

Przegląd Uniwersytecki

4/2010

PISMO INFORMACYJNE UNIWERSYTETU WROCŁAWSKIEGO

- W hołdzie ofiarom katastrofy
- Biblioteka Uniwersytecka

W hołdzie ofiarom katastrofy

Na otwartym nadzwyczajnym posiedzeniu Senatu 12 kwietnia w Auli Leopoldyńskiej profesorowie, studenci i pracownicy administracji Uniwersytetu Wrocławskiego pożegnali ofiary tragicznej katastrofy samolotu prezydenckiego. 10 kwietnia zginęły pod Smoleńskiem najważniejsze osoby w państwie. W całym kraju zarządzono tygodniową żałobę narodową. Zgromadzeni licznie w Auli uczcili minutą ciszy pamięć ofiar.

„przeleciał ptak przepływa obłok
upada liść kielkuje ślaz
i cisza jest na wysokościach
i dymi mgłą smoleński las”

Fragment wiersza Zbigniewa Herberta „Guziki”
(teraz dymił las katyński... red.)

Nikt z 96 osób będących na pokładzie prezydenckiego samolotu, który rozbił się w Smoleńsku, gdy maszyna podchodziła do lądowania, nie przeżył katastrofy. Na pokładzie byli prezydent Lech Kaczyński z małżonką, ostatni prezydent RP na uchodźstwie Ryszard Kaczorowski, osiemnaścioro posłów i senatorów, wśród nich troje wicemarszałków Sejmu i Senatu oraz marszałek Sejmu III kadencji, a także dostojnicy kościelni, dowódcy wojskowi, pracownicy Kancelarii Prezydenta, działacze państwowi, artyści, Rodziny Katyńskie. Strata jest niepowetowana. Delegacja udawała się na obchody 70. rocznicy zbrodni katyńskiej. Podczas spotkania wspomnieniowego w Auli Leopoldyńskiej, przy dźwiękach z taśmy „Requiem” Mozarta odbyła się prezentacja fotografii prezydenta Lecha Kaczyńskiego i jego małżonki Marii oraz osób, które zginęły w tej katastrofie, a przed Aulą była wystawa „Katyń w dokumentach Archiwum Uniwersytetu Wrocławskiego”. Po uroczystości wyłożono księgę kondolencyjną, do której wpisywali się stojący w długiej kolejce ludzie. Wieczorem tego dnia w kościele pw. św. Macieja została odprawiona msza święta z udziałem środowiska akademickiego. Po niej profesorowie i studenci przeszli pod pomnik Ofiar Katyńskich w pobliżu Muzeum Narodowego i złożyli kwiaty.

Uroczystość żałobną rozpoczął słowem JM Rektor prof. Marek Bojarski

Witam serdecznie członków społeczności akademickiej Uniwersytetu Wrocławskiego! 10 kwietnia przed godziną 9 rano na lotnisku w Smoleńsku doszło do jednej z największych tragedii współczesnej Polski.

Samolot prezydencki przewożący najważniejsze osobistości naszego kraju, które miały uczestniczyć w uroczystościach na cmentarzu w Katyniu, uległ katastrofie. Zginęli wszyscy znajdujący się na pokładzie, a wśród nich prezydent Lech Kaczyński wraz z małżonką Marią, ostatni prezydent RP na uchodźstwie Ryszard Kaczorowski, wicemarszałkowie Sejmu Krzysztof Putra i Jerzy Szmajdziński, wicemarszałek Senatu Krystyna Bochenek, parlamentarzyści, przedstawiciele Kancelarii Prezydenta, administracji państwowej, kościołów, szefowie sił zbrojnych, wybitni artyści, intelektualiści, członkowie Rodzin Katyńskich. W katastrofie zginął również mój przyjaciel ks. prof. Ryszard Rumianek, rektor Uniwersytetu im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Ten straszliwy w swojej nieodwracalności fakt sprawia, że milniemy w obliczu niewyobrażalnej narodowej tragedii. Wśród połączonych duchowo w smutku i żalobie rodaków nie może zabraknąć naukowców, intelektualistów, akademików. Dziś Senat Uniwersytetu Wrocławskiego na nadzwyczajnym otwartym posiedzeniu pragnie uczcić pamięć ofiar katastrofy. Ta niepowetowana strata dotyka nas głęboko, każe po raz kolejny zadawać pytania o sens i cel życia, pytania, które stoją u kresu naszej pracy, naszych odkryć i dociekań. Drodzy Państwo, uczcijmy minutą ciszy pamięć ofiar katastrofy.

Rektor poinformował o napływających na jego ręce kondolencjach; otrzymał je od prof. Norberta Heisiga, prezesa Niemiecko-Polskiego Towarzystwa Uniwersytetu Wrocławskiego, rektora Kijowskiego Uniwersytetu Narodowego im. Tarasa Szewczenki, rektora Uniwersytetu Pedagogicznego w Tomsku, Towarzystwa Kardio-Torakochirurgów Ziemi Lwowskiej.

Prezydenta Ryszarda Kaczorowskiego, doktora h.c. UW, wspominał prof. Roman Duda, rektor w latach 1995–1999, senator RP (1989–1991) i wiceminister MEN (1990–1993)

Magnificencjo, Panie Rektorze, Wysoki Senacie, Koleżanki i Koledzy!

Dwa dni temu stała się niewyobrażalna tragedia. W trakcie wykonywania obowiązków zginął Prezydent Rzeczypospolitej, a wraz z nim kilkadziesiąt wybitnych przedstawicieli polskiego świata polityki, wojska i kościołów. Katastrofa prezydenckiego samolotu na lotnisku w Smoleńsku dotknęła każdego z nas, czasem bardzo osobiście. Dla mnie szczególnie bolesna jest śmierć Ryszarda Kaczorowskiego,

ostatniego Prezydenta Rzeczypospolitej na Uchodźstwie i doktora honoris causa naszego Uniwersytetu. Miałem zaszczyt poznać go jesienią 1990 r., kiedy przywioził do Polski i na Zamku Królewskim w Warszawie przekazał nowym władzom Rzeczypospolitej narodowe insygnia, dając w ten sposób świadectwo trwałości i ciągłości Państwa Polskiego. Od tego czasu odwiedzał Polskę wielokrotnie. Później często bywał we Wrocławiu, zwykle zatrzymując się u sióstr elżbietanek. Odwiedziłem go też w Londynie, wymienialiśmy kartki noworoczne i świąteczne, ostatni raz parę tygodni temu na Wielkanoc. Trudno mi pogodzić się z myślą, że już go nie zobaczę i nie usłyszę jego ciepłego i zatroskanego o sprawy kraju głosu. Stała się wielka tragedia i nic jej nie odwróci. Łącząc się w żalu z bliskimi ofiar katastrofy w Smoleńsku, zrobmy wszystko, by stała się ona zaczynem dobrego. Państwo się odrodzi, opuszczone przez ofiary tej katastrofy miejsca zapełnią nowi i miejmy nadzieję, że z równym patriotyzmem i równą energią podejmą pracę swoich poprzedników. Ufajmy też, że politycy odrzucą małostkowość i skupią się na rzeczach naprawdę ważnych, i że świat zrozumie, czym jest Katyń dla Polski i dla Polaków, a pojednanie polsko-rosyjskie stanie się możliwe. Miejmy nadzieję, że ta wielka katastrofa będzie zaczynem dobrego i zrobmy co w naszej mocy, żeby tak się stało.

Swoimi wspomnieniami podzielił się kanclerz Ryszard Żukowski

Magnificencjo, Wysoki Senacie, Szanowni Państwo!

Kiedy pan rektor zapytał mnie o skojarzenia związane z tą wielką tragedią, przypomniałem sobie obrazy mocno związane z uczelnią. W kadencji pana rektora Dudy prezydent Ryszard Kaczorowski bywał w naszym uniwersytecie wiele razy. Zostałem przedstawiony kiedyś prezydentowi przez dr. Jużwenkę i byłem zaskoczony, gdy w dyskusji przywoływał szczegółowe, wydawałoby dla niego przyziemne, uniwersyteckie sprawy i bolączki.

Z rozmowy tej zapamiętałem prezydenta Kaczorowskiego jako człowieka niezwykle ciepłego i serdecznego.

Drugi obraz. Na uroczystości studenckiej w nieistniejącym już klubie Studnia przy ul. Szewskiej, reprezentując rektora wraz z ówczesnym, a dziś nieżyjącym prorektorem Jerzym Krakowskim, spotkaliśmy się z przybyłym późnym wieczorem w towarzystwie dolnośląskiego posła marszałkiem Sejmu Maciejem Płażyńskim (wicemarszałek

w latach 1997–2001, red). Przy bliższym poznaniu okazał się bardzo ciepłym, serdecznym człowiekiem.

Obraz trzeci. W czasie kadencji pana rektora Gellesa organizowane były spotkania z dolnośląskimi posłami, poświęcone finansowaniu budowanej biblioteki. Pełniłem wówczas funkcję kwestora w UW, a także byłem przewodniczącym Rady Nadzorczej Bystrzyckich Fabryk Mebli. Nawiązałem kontakt z posłami lewicy. Premier Leszek Miller przybył po pewnym czasie na Uniwersytet Wrocławski wraz z ministrem obrony narodowej Jerzym Szmajdzińskim. Po spotkaniu, w którym

uczestniczyłem, zaproponowałem: Panie ministrze, porozmawiajmy o raketach! Zdziwienie odmalowało się na twarzy ministra. Usłyszał ode mnie, że dostałem w prezencie od wspólnego znajomego rakietę tenisową. Minister zapytał: Czy to może Wilson Gold? Tak, potwierdziłem. Jest to więc moja rakietka, podarowałem ją wcześniej temu panu. Ma pan więc moją rakietę – odparł uśmiechnięty minister. Pewnie te wspomnienia rozmyłyby się, a czas by je przyprószył, gdyby nie ta tragiczna okoliczność. Teraz zarejestrowałem je w pamięci, jak na fotografii, i już ze mną pozostaną.

Księga kondolencyjna

Pożegnanie członków NZS

Pamięć byłych członków wrocławskiego Niezależnego Zrzeszenia Studentów, Aleksandrę Natalli-Świat i Władysława Stasiaka, uczcili członkowie tej organizacji.

Szef Kancelarii Prezydenta RP Władysław Stasiak był absolwentem historii Uniwersytetu Wrocławskiego. Interesował się historią starożytną i krótko był asystentem prof. Tadeusza Kotuli, twórcy polskiej szkoły historii starożytnej. Działacz wrocławskiej opozycji. Poseł Aleksandra Natalli-Świat ukończyła ekonomię na wrocławskiej Akademii Ekonomicznej, ale służyła naszej uczelni swoją wiedzą i wsparciem; była przewodniczącą, a ostatnio wiceprzewodniczącą sejmowej Komisji Finansów Publicznych.

Uczczono pamięć ofiar na Radzie Wydziału

Na nadzwyczajnym posiedzeniu członkowie Rady Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii zebrał się, by uczcić pamięć ofiar tragicznej katastrofy pod Smoleńskiem i oddać im hołd, a także wspomnieć prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego.

W środę, 14 kwietnia 2010 r., o godz. 12 w sali im. I. Jaworskiego odbyło się nadzwyczajne otwarte posiedzenie Rady Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii poświęcone uczczeniu pamięci ofiar katastrofy lotniczej pod Smoleńskiem, w której zginął prezydent RP Lech Kaczyński oraz wszystkie towarzyszące mu osoby. Posiedzenie otworzył dziekan wydziału prof. Włodzimierz Gromski. W swoim wystąpieniu poinformował zgromadzonych o kondolencjach i wyrazach współczucia, które wpłynęły na jego ręce z wielu

uniwersytetów, m.in. z Litwy, Ukrainy, Hiszpanii, Węgier.

Zasługi prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego dla Polski wymienił prodziekan prof. Maciej Marszał, a swoje wspomnienia ze spotkań z prezydentem przedstawił prof. Herbert Szurgacz i prof. Zdzisław Kubot.

Zgromadzeni uczcili minutą ciszy tragicznie zmarłych w smoleńskiej tragedii.

Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego wspominał prof. Maciej Marszał

Panie Dziekanie, Wysoka Rado, Drodzy Studenci!

Pana Prezydenta Profesora Lecha Kaczyńskiego miałam przyjemność poznać podczas paneli dyskusyjnych w Belwederze. Otóż nie wiem, czy Państwo znacie ten fakt, że Prezydent w siedzibie Marszałka Piłsudskiego był organizatorem cyklicznych spotkań na tematy społeczno-polityczne,

polityki zagranicznej i problemów życia kulturalnego. W tych mini-konferencjach uczestniczyli ludzie z różnych środowisk politycznych i ośrodków akademickich. Ja reprezentowałem Ośrodek Myśli Politycznej i także Uniwersytet Wrocławski. Aby przybliżyć państwu sylwetkę świętej pamięci Prezydenta Lecha Kaczyńskiego, chciałbym przytoczyć trzy wydarzenia, które utkwiły mi w pamięci.

Pamiętam, było to 9 maja 2008 r. podczas debaty „Polskie wyzwania: Państwo—tożsamość—rozwój”. Prezydent na konferencję do Belwederu przybył spóźniony. Tłumaczył, że w nocy wrócił z czeskiej Pragi i negocjował wspólne stanowisko Polski i Republiki Czeskiej w kwestiach polityki europejskiej. Pomimo że na twarzy Prezydenta rysowało się zmęczenie, uczestniczył jednak w obradach i zabierał głos w dyskusji z profesorami różnych profesji.

W rozmowach ujęła mnie wielka skromność i szacunek dla swoich adversarzy. Drugim śladem w mojej pamięci było spotkanie w Warszawie na początku 2009 r. poświęcone polskiej polityce wschodniej. Podczas tej konferencji, w której brali udział, oprócz reprezentantów środowisk akademickich, przedstawicieli polityki, Prezydent Lech Kaczyński dał się poznać jako człowiek polskich kresów, człowiek, dla którego liczy się każde polskie serce pozostawione na Wschodzie. Program polityczny Prezydenta Kaczyńskiego odwoływał się wprost do Polski Jagiellońskiej – wielokulturowej i prometejskiej, Polski, która stanowi podporę i ostoję wolności dla wschodnich sąsiadów: Litwinów, Ukraińców, Białorusinów, a także Gruzinów.

Trzecim wydarzeniem, które zapamiętałem z kontaktów z Głową Państwa, był panel dyskusyjny, z października 2009 r. w Belwederze na temat roli i miejsca polskiej inteligencji. Spotkanie to miało luźniejszy charakter. Podczas tego mitingu poprosiłem absolwenta historii naszego Uniwersytetu Pana Ministra Stanu śp. Władysława Stasiaka o pośredniczenie w kontakcie

z Prezydentem. Moim zadaniem było wręczenie książki z konferencji zorganizowanej przez Katedrę Doktryn Politycznych i Prawnych poświęconej 90. rocznicy zdobycia przez Polskę niepodległości. Do uczestników tego sympozjum Prezydent napisał obszerny list, który został zamieszczony w książce, dlatego też sprawę potraktowałem bardzo prestiżowo. Po podejściu do Głowy Państwa i wręczeniu publikacji, Lech Kaczyński przypomniał sobie treść pisanego listu i podjął ze mną konwersację. Mój rozmówca jako prawnik, profesor prawa pracy, okazał się człowiekiem niezwyklej wiedzy na temat historii Polski, a zwłaszcza dziejów Drugiej Rzeczypospolitej. Mnie, specjalistę od polskiej myśli politycznej i prawnej, człowieka, który swoją karierę naukową poświęcił myśli międzywojennych elit politycznych, urzekła niezwykle fachowość i trafność analiz historycznych wypowiedzianych przez Lecha Kaczyńskiego. Miałem wrażenie, że rozmawiam właśnie z obywatelem Drugiej Rzeczypospolitej. Niektórzy z Państwa wiedzą, że mam dużo przyjaciół wśród Ukraińców i Litwinów.

W tragiczny dzień 10 kwietnia 2010 r., zanim opadła mgła nad smoleńskim lasem, otrzymałem kilkadziesiąt telefonów, e-maili z wyrazami współczucia, a także wsparcia. We wszystkich podkreślano, że zginął Wielki Polak, Wielki Przyjaciel Wolnej Litwy i Ukrainy. W jednym z e-maili mój przyjaciel Polak mieszkający w Wilnie (Wilnus) napisał, że zginął Prezydent Polskich Kresów.

Dodam także, że bliski współpracownik Lecha Kaczyńskiego i profesor filozofii Uniwersytetu Jagiellońskiego na przesłane do niego wyrazy współczucia z powodu smoleńskiej tragedii odpisał mi tak: Pana Prezydenta nie doceniono za życia. Pocieszam się, że zostanie doceniony po śmierci.

Oby tak było, Wysoka Rado i Drodzy Studenti, ponieważ straciliśmy znakomitego piewę polskiej tradycji narodowej, Człowieka, dla którego Bóg, Honor i Ojczyzna nie były wyborczą retoryką, lecz katalogiem zasad, które wyznawał do swoich ostatnich dni.

Jednym słowem straciliśmy Obywatela Rzeczypospolitej Jagiellońskiej.

Cześć Jego Pamięci.

Uhonorowanie ofiar katastrofy

Na nadzwyczajnym posiedzeniu sejmiku województwa radni uhonorowali ofiary katastrofy.

Na uroczystej sesji sejmiku województwa 16 kwietnia radni przyznali tytuły Honorowych Obywateli Dolnego Śląska ofiarom ka-

tastrofy samolotu pod Smoleńskiem. Tytuły te przyznano siedmiu osobom: prezydentowi Lechowi Kaczyńskiemu, ostatniemu prezydentowi RP na uchodźstwie Ryszardowi Kaczorowskiemu, Aleksandrze Natalli-Świat, posłance PiS z Wrocławia, Jerzemu Szmajdzińskiemu, wicemarszałkowi Sejmu, poślo-

wi SLD z okręgu jeleniogórsko-legnickiego, Władysławowi Stasiakowi, szefowi kancelarii prezydenta RP i działaczowi wrocławskiej opozycji, Tomaszowi Mercie, urodzonemu we Wrocławiu wiceministrowi kultury, Robertowi Grzywnie, pilotowi prezydenckiego Tu-154, pochodzącemu z Chocianowa.

(Od red. – w czasie tygodniowej żałoby na ręce JM Rektora nadeszły również kondolencje od ambasadora Ukrainy Olexandra Motsyka, prof. Olgi Dubowik z Akademii Nauk Rosji, doc. Andrieja Babanowa z Gabinetu Języka Polskiego i Kultury w Sankt Petersburgu, Georga Drosta, laureata Jubileuszowego Medalu UW, b. szefa koncernu Moll/Keimfarben, z Uniwersytetu Śląskiego

w Opawie, Uniwersytetu w Tartu w Estonii, Technicznego Uniwersytetu w Liberku, Brandenburskiego Uniwersytetu Technicznego w Cottbus, Wschodnio-Kazachstańskiego Uniwersytetu Technicznego w Ust-Kamienogorsku, Uniwersytetu w Bari (Włochy) Uniwersytetu Wileńskiego, Uniwersytetu im. Loránd Eötvösa, Uniwersytetu Mikołaja Romerio w Wilnie, Uniwersytetu

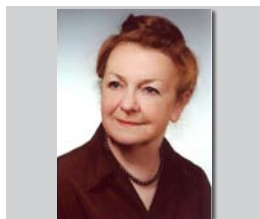
w Groningen (Holandia), Wileńskiego Uniwersytetu Pedagogicznego, Wschodnio-Kazachstańskiego Uniwersytetu Narodowego, Państwowego Uniwersytetu w Dniepropietrowsku, Uniwersytetu Europejskiego Viadrina.

Kazimiera Dąbrowska

W hołdzie ofiarom katastrofy ➔ 1

Na otwartym nadzwyczajnym posiedzeniu Senatu 12 kwietnia w Auli Leopoldyńskiej profesorowie, studenci i pracownicy administracji Uniwersytetu Wrocławskiego pożegnali ofiary tragicznej katastrofy samolotu prezydenckiego. 10 kwietnia zginęły pod Smoleńskiem najważniejsze osoby w państwie. W całym kraju zarządzono tygodniową żałobę narodową. Zgromadzeni licznie w Auli uczcili minutą ciszy pamięć ofiar.

Komisji Bałkanistycznej przewodniczy prof. M. Semków... ➔ 5

Wydział I Nauk Społecznych PAN na wniosek Komitetu Słowianoznawstwa PAN powołał w listopadzie 2009 r. Komisję Bałkanistyczną, której przewodniczącą została prof. Milica Jakóbiec-Semków z Instytutu Filologii Słowiańskiej naszej uczelni.

Członkowie Akademii Młodych Uczonych i Artystów wybrani ➔ 5

Z Uniwersytetu Wrocławskiego członkami Akademii zostali czterej uczeni: dr Dariusz Buraczewski, matematyk; dr Artur Krężel, chemik; dr hab. Marek Szydło, prof. UWr, prawnik; dr hab. Piotr Śniady, matematyk.

Polsko-Niemieckie Centrum Badawcze..... ➔ 12

Senat naszej uczelni powołał uchwałą z 28 X 2009 r. nową międzyuczelnianą jednostkę badawczą przy Uniwersytecie Wrocławskim – Polsko-Niemieckie Centrum Badawcze Prawa Publicznego i Ochrony Środowiska (w kontekście międzynarodowym i europejskim). Zarządowi przewodniczy prof. Jan Boć, dyrektorem wykonawczym z UWr jest prof. Konrad Nowacki.

Biblioteka Uniwersytecka... ➔ 30

Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu (BUWr) jest jednostką ogólnouczelnianą spełniającą zadania usługowe, dydaktyczne i naukowe. Ponadto jest ogólnodostępną biblioteką publiczną upowszechniającą naukę i kulturę w społeczeństwie. Mieści się w trzech budynkach.

PRZEGLĄD UNIWERSYTECKI

Pismo informacyjne Uniwersytetu Wrocławskiego
Kwiecień 2010, nr 4 (167), rok wydania XVI
ISSN 1425-798X

Wydawca: Uniwersytet Wrocławski, pl. Uniwersytecki 1, 50-137 Wrocław

Redaktor: Kazimiera Dąbrowska, e-mail: kada@adm.uni.wroc.pl

Adres Redakcji: pl. Uniwersytecki 1 (pok. 134), 50-137 Wrocław, tel. (071) 375-20-77, tel. kom. 0-601 739 097, fax (071) 372-40-30

PU w internecie: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl>

Przygotowanie do druku i druk: Drukarnia ARGi

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i opracowywania artykułów. Redakcja nie odpowiada za treść zamieszczanych listów i opinii.

W NUMERZE

W HOŁDZIE OFIAROM KATASTROFY	1
LAURY	5
♦ Komisji Bałkanistycznej przewodniczy prof. Milica Semków	
♦ Członkowie Akademii Młodych Uczonych i Artystów wybrani	
♦ Nominacje i gratulacje na uroczystym Senacie	
♦ Odyseusze z Koszarowej	
♦ Najciekawsza praca magisterska z pedagogiki	
KAPITUŁA NAGRODY KSIĘŻNEJ JADWIGI ŚLĄSKIEJ JUŻ PRACUJE	11
POLSKO-NIEMIECKIE CENTRUM BADAWCZE PRAWA PUBLICZNEGO I OCHRONY ŚRODOWISKA	12
ZŁOŻONOŚĆ LUDZKICH ZACHOWAŃ W EWOLUCYJNEJ PERSPEKTYWIE	13
ANGIELSCY GOŚCIE NA PSYCHOLOGII	15
NOWI PROFESOROWIE TYTULARNI	16
POMAGAMY POLSKIM SZKOŁOM NA WSCHODZIE	17
WIEŚCI ZE SPITSBERGENU	18
Z OBRAD SENATU UWR	20
NOWE KSIĄŻKI	22
ODESZLI NA ZAWSZE	26
KALEJDOSKOP NAUKI	26
POWRÓT BALUSTRAD	29
PREZENTACJE. BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA	30

Uniwersytet
Wrocławski

I str. okładki: Żałoba na UWr po katastrofie prezydenckiego samolotu pod Smoleńskiem
(fot. Jerzy Katarzyński)

II str. okładki: W hołdzie ofiarom katastrofy
• Na żałobnym otwartym nadzwyczajnym posiedzeniu Senatu UWr
• Hold oddany ofiarom katastrofy w Auli Leopoldyńskiej.
• Wystąpili: JM Rektor prof. Marek Bojarskie, prof. Roman Duda i kanclerz Ryszard Żukowski.
• Rektorski wpis do księgi kondolencyjnej.
• Wystawa „Katyń w dokumentach Archiwum Uniwersytetu Wrocławskiego”
(fot. Jerzy Katarzyński)

III str. okładki: Prezentacje. Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu
(fot. Jerzy Katarzyński)

- Budynek przy ul. Św. Jadwigi
- Nowy gmach Biblioteki Uniwersyteckiej przy ul. Kard. Stefana Wyszyńskiego
- Budynki przy ul. K. Szajnochy
- Digitalizacja Zbiorów Specjalnych
- Pracownia Konserwacji Zbiorów Specjalnych
- Mszał norbertański sygn. I F 361
- Czytelnia Główna, ul. K. Szajnochy
- Magazyn Oddziału Rękopisów
- Magazyn Oddziału Starych Druków
- Magazyn Główny, ul. K. Szajnochy

IV str. okładki: Odnowione balustrady w gmachu głównym UWr
(fot. Łukasz Krzywka)

Komisji Bałkanistycznej przewodniczy prof. Milica Semków

W ydział I Nauk Społecznych PAN na wniosek Komitetu Słowianoznawstwa PAN powołał w listopadzie 2009 r. Komisję Bałkanistyczną, której przewodniczącą została prof. Milica Jakóbiec-Semków z Instytutu Filologii Słowiańskiej naszej uczelni.

Celem działania Komisji jest interdyscyplinarny ogląd kultury rozległego i niezwykle zróżnicowanego obszaru Bałkanów, który jest miejscem spotkania, wpływów i nakładania się wielu słowiańskich i niesłowiańskich kultur i języków.

Aspekt diachroniczny w połączeniu ze współczesną perspektywą badawczą pozwoli na atrakcyjny, a jednocześnie neutralny komentarz wyjaśniający wiele aktualnych problemów.

Komisję tworzy 17 profesorów z 6 ośrodków uniwersyteckich. Są wśród nich sławiści językoznawcy i literaturoznawcy, orientaliści, historycy, kulturoznawca i antropolog kulturowy. Pierwsze posiedzenie

odbyło się w Łodzi podczas konferencji, której Komisja była współorganizatorem wraz z Katedrą Sławistyki Południowej Uniwersytetu Łódzkiego.

W międzynarodowej konferencji poświęconej tematowi „Dystans – symbioza – asymilacja? Kultury i języki słowiańskie w bałkańskim kontekście niesłowiańskim” wzięli udział slawiści z Bułgarii, Słowenii oraz Bośni i Hercegowiny. Wygłoszono 30 referatów. Świadczy to o zainteresowaniu problematyką bałkanistyczną. Ośrodek wrocławski reprezentowały z referatami prof. Milica Jakóbiec-Semków oraz doktorantka mgr Marta Chaszczyk-Rydel.

Prof. Semkowa kierowała w latach 2000–2009 utworzonym z jej inicjatywy Zakładem Serbistyki w Instytucie Filologii Słowiańskiej. Jest autorką wielu publikacji dotyczących folkloru i literatury serbskiej i chorwackiej oraz powiązań tych literatur z literaturą polską. Wypromowała kilku doktorów i sprawuje opiekę nad kolejnymi doktorantami. Jej prace spotykają się z żywym

przyjęciem w Serbii. Od 2007 r. jest członkiem Komitetu Słowianoznawstwa PAN.

(jas)

Członkowie Akademii Młodych Uczonych i Artystów wybrani

U myśł to potęgą – powiedział prof. Tadeusz Luty, jeden z członków Kapituły Akademii Młodych Uczonych i Artystów, która wybrała 19 marca spośród ponad 40 kandydatów 12 pierwszych członków Akademii na pięcioletnią kadencję. Są oni młodymi uczonymi, którzy nie przekroczyli 35. roku życia. Z Uniwersytetu Wrocławskiego członkami Akademii zostali czterej uczeni. Uroczyste wręczenie nominacji odbyło się 21 kwietnia we wrocławskim Ratuszu.

Członkowie Kapituły brali pod uwagę szczególnie wybitne osiągnięcia kandydatów w reprezentowanych przez nich dyscyplinach i podjęli decyzję o uhonorowaniu członkostwem w Akademii wybranych osób w wyniku długiej i zagorzalej dyskusji.

Członkami Akademii Młodych Uczonych i Artystów stali się:

♦ dr Dariusz Buraczewski, matematyk, adiunkt w Zakładzie Analizy Funkcjonalnej, Uniwersytet Wrocławski, Instytut Matematyczny

♦ dr Małgorzata Cebrat, Instytut Immunologii i Terapii Doświadczalnej, PAN

♦ dr Marcin Drąg, Politechnika Wrocławska, Wydział Chemiczny

♦ dr Dorota Frydecka, Akademia Medyczna, Wydział Lekarski Kształcenia Podyplomowego

♦ mgr Paweł Hendrich, Akademia Muzyczna, Wydział Kompozycji, Dyrygentury, Teorii Muzyki i Muzykoterapii

♦ dr hab. Ewa Jankowska, Zakład Antropologii, PAN

♦ mgr Jakub Jernajczyk, Akademia Sztuk Pięknych, Katedra Sztuki Mediów

♦ dr Artur Krężel, chemik, adiunkt w Zakładzie Inżynierii Białka, Uniwersytet Wrocławski, Wydział Biotechnologii

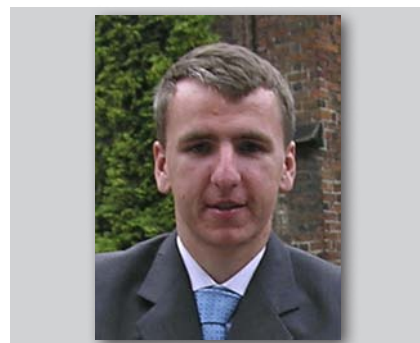
♦ dr hab. Marek Szydło, prawnik, profesor nadzwyczajny w Zakładzie Prawa Administracyjnego Gospodarczego, Uniwersytet Wrocławski, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii

♦ dr inż. Marcin Syperek, Politechnika Wrocławska, Instytut Fizyki

♦ dr hab. Piotr Śniady, matematyk, adiunkt z habilitacją w Zakładzie Analizy

Matematycznej, Uniwersytet Wrocławski, Instytut Matematyczny

♦ dr inż. Robert Zaleśny, Politechnika Wrocławska, Wydział Chemiczny

Dr Dariusz Buraczewski – jest absolwentem matematyki na UWr. Badania naukowe rozpoczął jako student trzeciego roku pod kierunkiem prof. Ewy Damek i prof. Andrzeja Hulanickiego. W 2000 r. obronił pracę maderską, a w 2002 pracę doktorską pt. „The Hua system on irreducible hermitian symmetric spaces of nontube type”.

Promotorem obu prac była prof. Ewa Dąmek. Zajmował się wówczas problemami z analizy harmonicznej i zespolonej.

– Głównym zadaniem moich badań był opis pewnych klas funkcji harmonicznych na zespolonych przestrzeniach symetrycznych i ich charakterystyka w terminach naturalnych przestrzeni funkcji holomorficznych – tłumaczy dr Buraczewski. – Od kilku lat zajmuję się problemami z pogranicza analizy harmonicznej i rachunku prawdopodobieństwa. Badam rekursje stochastyczne, ich miary stacjonarne i powiązane twierdzenia graniczne.

Za wyniki pracy badawczej dr Dariusz Buraczewski był wielokrotnie nagradzany. Otrzymał m.in. Nagrodę im. Stanisława Saksa, Nagrodę Prezesa Rady Ministrów za rozprawę doktorską, Nagrodę Zespołową Ministerstwa Edukacji Narodowej za prace opublikowane w 2002 r., stypendium Fundacji na rzecz Nauki Polskiej, Nagrodę im. Kazimierza Kuratowskiego oraz indywidualną nagrodę Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za wyniki naukowe opublikowane w 2007 r.

Dr Artur Krężel – absolwent chemii na UWr, doktorat obronił w 2004 r. w dziedzinie chemii bionieorganicznej. W tym samym roku wyjechał na trzyletni staż podoktorski na

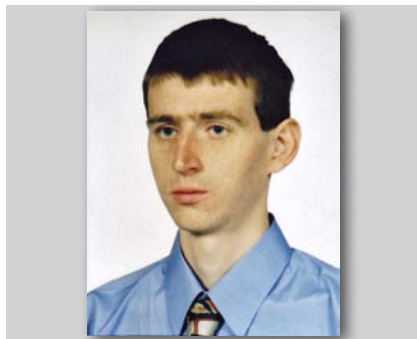

Uniwersytet Teksański w Galveston, gdzie dołączył do grupy badawczej prof. Wolfganga Maretta. W tym czasie zajmował się chemicznymi aspektami homeostazy jonów cynku w organizmach eukariotycznych. W swojej pracy połączył własne doświadczenie w dziedzinie chemii nieorganicznej z biologią molekularną i neurochemią. W 2007 r. rozpoczął pracę na Wydziale Biotechnologii UWr w grupie prof. Jacka Otłewskiego, gdzie rozwija swoje zainteresowania związane z homeostazą jonów cynku, a także uczestniczy w wielu projektach związanych z molekularną diagnostyką medyczną, biotechnologią oraz bionanomedycyną. Dr Krężel jest autorem wielu publikacji z listy filadelfijskiej, patentu w dziedzinie biotechnologii; jest również wielokrotnym laureatem nagród Fundacji na rzecz Nauki Polskiej

oraz Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Powiedział, że udział w Akademii Młodych Uczonych i Artystów traktuje jako wyróżnienie oraz obowiązek względem wrocławskiej społeczności akademickiej i studentów naszej uczelni.

Dr hab. Marek Szydło – profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Wrocławskiego, jest absolwentem prawa na UWr, doktor nauk prawnych (2004) i dr hab. w zakresie prawa administracyjnego gospodarczego (2007). Ekspert do spraw legislacji w Kancelarii Sejmu, radca prawny. W latach 2003–2004 stypendysta Fundacji na rzecz Nauki Polskiej. W 2007 r. otrzymał stypendium „Polityki” dla młodych naukowców. W 2008 r. jego rozprawa habilitacyjna otrzymała I miejsce w konkursie organizowanym przez Prezesa Urzędu Patentowego RP na najlepsze prace habilitacyjne z dziedziny własności przemysłowej, w 2009 r. – wyróżniona została w konkursie organizowanym przez redakcję miesięcznika „Państwo i Prawo” na najlepsze prace doktorskie i habilitacyjne z dziedziny prawa.

Autor 10 monografii naukowych, ponad 120 artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie prawniczych, w tym w najbardziej renomowanych czasopiśmie zagranicznych z dziedziny prawa

(m. in. „Common Market Law Review”, „European Law Review”). Jego prace są często cytowane w literaturze obcojęzycznej, a także są przywoływane w orzecznictwie sądów polskich, w tym w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego oraz Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Dr hab. Piotr Śniady – absolwent matematyki i fizyki na UWr (1999), doktorat z matematyki obronił w 2001 r., habilitował się w zakresie nauk matematycznych w 2008 r. Za rozprawę doktorską (2002) i habilitacyjną (2009) otrzymał nagrodę Premiera. W XIV LO był trzykrotnie laureatem Olimpiady Matematycznej i finalistą Olimpiady Fizycznej oraz laureatem Olimpiady Informatycznej, na studiach otrzymał nagrodę Fundacji Matematyków

Wrocławskich (1995), był trzykrotnym stypendystą Ministra Edukacji Narodowej. Za pracę magisterską z matematyki otrzymał II miejsce w konkursie im. Marcinkiewicza na pracę studencką z matematyki, organizowanym przez Polskie Towarzystwo Matematyczne.

Przebywał na rocznych studiach uzupełniających na Uniwersytecie w Heidelbergu (na stypendium Deutscher Akademischer Austauschdienst), gdzie współpracował z prof. Rolandem Speicherem (1999/2000). W 2001 r. otrzymał stypendium, tym razem Fulbrighta, na półroczny pobyt na uniwersytecie w Teksasie, gdzie współpracował z prof. Kennethem Dykema. Otrzymał dwie nagrody dla młodych naukowców w 2002 r.: Fundacja na rzecz Nauki Polskiej przyznała mu stypendium, a nagrodą uhonorowało go Polskie Towarzystwo Matematyczne. W tym samym roku otrzymał dwuletnie stypendium European Post-Doctoral Institute for Mathematical Sciences, w ramach którego pracował w instytutach i uniwersytetach we Francji, Danii i PAN w Warszawie. W 2003 r. otrzymał nagrodę im. Kazimierza Kuratowskiego przyznaną przez Polskie Towarzystwo Matematyczne, a w 2004 r. – nagrodę im. Grzegorza Białkowskiego za pracę doktorską. W 2008 r. tygodnik „Polityka”

uhonorował go stypendium „Zostańcie z nami”. Na lata 2008–2011 Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego przyznało mu stypendium dla wybitnych młodych naukowców.

Obecnie jest pracownikiem Instytutu Matematycznego Uniwersytetu Wrocławskiego na urlopie bezpłatnym, od października 2009 r. pracuje na stanowisku docenta w Instytucie Matematycznym Polskiej Akademii Nauk. O swoich badaniach mówi tak: Moje zainteresowania naukowe dotyczą teorii reprezentacji, która bada, w jaki sposób abstrakcyjne rodzaje symetrii realizują się w konkretny sposób, oraz blisko z nią związanej teorii macierzy losowych, którą można by unaocnić jako badanie tonów i dźwięków wydawanych przez nieskończenie wymiarowe instrumenty muzyczne. Ta tematyka jest

dla mnie szczególnie interesująca, gdyż pozwala znajdować związki pozornie dalekich od siebie dziedzin matematyki i fizyki oraz szukać uniwersalnych zachowań wykazywanych przez bardzo różnorakie obiekty. Tej tematyki dotyczyła moja rozprawa habilitacyjna.

We Wrocławiu współpracuję głównie z grupą prof. Marka Bożejki z Instytutu Matematycznego UWr.

– Jednym z moich hobby jest współpraca z Krajowym Funduszem na rzecz Dzieci, w ramach której prowadziłem warsztaty dla uzdolnionej młodzieży – dodaje laureat.

Wyboru członków Akademii dokonała honorowa Kapituła, w której zasiadają m.in. prof. Andrzej Białas, prezes Polskiej Akademii Umiejętności

prof. Marek Bojarski, rektor Uniwersytetu Wrocławskiego

dr Rafał Dutkiewicz, prezydent Wrocławia

prof. Michał Kleiber, prezes Polskiej Akademii Nauk

prof. Tadeusz Luty, honorowy przewodniczący Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich

prof. Maciej Żylicz, prezes Fundacji na rzecz Nauki Polskiej

Akademia Młodych Uczonych i Artystów
– Akademia to będzie bardzo elitarna

grono, nauka bowiem wymaga elitarności – powiedział w jednym z wywiadów prof. Tadeusz Luty, jeden z jej ojców założycieli. Powstanie Akademii Młodych Uczonych i Artystów zainicjowało Wrocławskie Centrum Akademickie, którym kieruje profesor jako doradca prezydenta Wrocławia ds. uczelni wyższych. Inicjatywa ta ma promować wybitnie zdolnych w jakiejś dziedzinie naukowców i wspierać ich twórcze projekty badawcze, a także artystyczne. Wsparcia w badaniach interdyscyplinarnych będą udzielać członkowie Kapituły. Zadaniem Centrum jest bowiem koordynacja miejskich projektów edukacyjnych i współpraca miasta z uczelniami. Młodzi uczeni będą w Akademii prowadzić wykłady i warsztaty, a także słuchać przybywających z wykładami wybitnych naukowców i popularyzatorów nauki i sztuki. Pomysłodawcy tego przedsięwzięcia zakładają współpracę z biznesem, by można było pozyskać pieniądze na niektóre projekty badawcze. Docelowo w Akademii będzie około trzydziestu badaczy uprawiających różne dyscypliny naukowe. Spotykać się będą we Wrocławskim Centrum Akademickim, Rynek 13. Działalność Akademii będzie finansowana z budżetu miejskiego i przez donatorów.

Nominowani z prezydentem Wrocławia i rektorem UWr

W czasie konferencji zorganizowanej we wrześniu ub.r. przez prof. Henryka Ratajczaka wraz z EIT Plus nt. kondycji badań naukowych w naszej części Europy jeden z przedstawicieli Komisji Europejskiej podkreślił, że prężny rozwój inicjatyw w ramach Europejskiej Przestrzeni Badawczej jest możliwy m.in. przez tworzenie Akademii Młodych. Podobne stanowisko prezentuje sekretarz generalny Szwedzkiej Akademii Nauk, który uważa, że tworzenie Akademii Młodych Uczonych jest inicjatywą postrzeganą jako promowanie rozwoju nauki.

Akademia wrocławska jest pierwszą taką inicjatywą w Europie Środkowo-Wschodniej, ale w Europie Zachodniej są już znane cztery takie instytucje, dwie w Niemczech, jedna w Holandii i jedna w Austrii.

(kad)

Interdyscyplinarne Seminarium Studium Generale Universitatis Wratislaviensis im. Profesora Jana Mozrzymasa

Program wykładów

kwiecień – maj – czerwiec 2010
wtorki w godzinach 17.15-19.15,
sala im. J. Czekanowskiego
Katedra Antropologii Uniwersytetu
Wrocławskiego, ul. Kuźnicza 35

27 kwietnia 2010 r.

prof. dr hab. Wojciech Wrzesiński, członek Polskiej Akademii Umiejętności
SPRAWA KATYŃSKA

1. Polska i Polacy w polityce Stalina
2. Polska i ZSRR w czasie wojny 1939 roku
3. Mord katyński
4. Międzynarodowe konsekwencje wydarzeń w Katyniu

prof. dr hab. Jacek Piotrowski – wprowadzenie do dyskusji

11 maja 2010 r.

prof. dr hab. Władysław Stróżewski
DYLEMATY ESTETYKI

1. Jeszcze o pięknie
2. Ku estetyce integralnej

prof. dr hab. Leon Miodoński – wprowadzenie do dyskusji

18 maja 2010 r.

prof. dr hab. Tadeusz Zipser
MICHAŁ ANIOŁ – SKLEPIENIE SYKSTYŃSKIE – 1510 rok

1. Sklepienie Sykstyńskie 500 lat za późno, czy 500 lat za wcześnie?
2. Co było inspiracją dla Michała Anioła?
3. Z czym rozprawił się artysta?

25 maja 2010 r.

dr hab. Wojciech Szczurba, JM Rektor Ewangelikalnej Wyższej Szkoły Teologicznej
NADZIEJA POWSZECHNEGO ZBAWIENIA

1. Biblia i tradycja biblijna
2. Myśl wczesnochrześcijańska
3. Amnestia czy nadzieja powszechnego nawrócenia?

prof. dr hab. Janina Gajda-Krynicka – wprowadzenie do dyskusji

1 czerwca 2010 r.

prof. dr hab. Adam Jezierski
CHIŃSKIE IMPRESJE

1. Krótki zarys historii chińskiej filozofii
2. Nauka w Chinach

3. Chiny dzisiaj

prof. Zhang Lilong – wprowadzenie do dyskusji

8 czerwca 2010 r.

prof. dr hab. Maria Zduniak
FRYDERYK CHOPIN WE WROCŁAWIU

1. Pobyty
 2. Recepcja twórczości Fryderyka Chopina
 3. Obchody 100. rocznicy urodzin kompozytora we Wrocławiu
- prof. dr hab. Maciej Gołąb** – wprowadzenie do dyskusji

15 czerwca 2010 r.

prof. dr hab. Zdzisław Kegel
GrafoLOGIA A Kryminalistyczna Ekspertyza Pisma

1. Początki grafologii
 2. Grafologia a psychologia
 3. Wpływ grafologii na obecne metody badania pisma ręcznego
- prof. dr hab. Roman Duda** – wprowadzenie do dyskusji

prof. dr hab. Adam Jezierski

Nominacje i gratulacje na uroczystym Senacie

Na ciekawym otwartym spotkaniu Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego Jego Magnificencja Marek Bojarski wręczył nominacje na stanowisko profesora uczelnianego, docenta i listy gratulacyjne zasłużonym pracownikom administracji, a także naukowcom, którzy osiągnęli sukcesy badawcze. Po części oficjalnej zebrani zostali podjęci poczęstunkiem i lampką wina.

Nominacje na stanowisko profesora zwyczajnego na czas nieokreślony odebrali

- ♦ prof. Zbigniew Kurcz z Instytutu Socjologii
- ♦ prof. Konrad Nowacki z Instytutu Nauk Administracyjnych

Nominacje na stanowisko profesora nadzwyczajnego na czas nieokreślony otrzymali

- ♦ prof. Mariusz Jabłoński z Katedry Prawa Konstytucyjnego
- ♦ prof. Mirosław Kocur z Instytutu Kulturoznawstwa
- ♦ prof. Andrzej Lorenz z Instytutu Filozofii
- ♦ prof. Gościwił Malinowski z Instytutu Studiów Klasycznych, Środkowonimor- skich i Orientalnych
- ♦ prof. Agnieszka Matusiak z Instytutu Filologii Słowiańskiej
- ♦ prof. Jan Sokołowski z Instytutu Filologii Słowiańskiej
- ♦ prof. Marek Łągosz z Instytutu Filozofii
- ♦ prof. Gabriela Wąs z Instytutu Historycznego

Na stanowisko docenta został powołany

- ♦ dr Janusz Kida z Instytutu Geografii i Rozwoju Regionalnego
- Rektor pogratulował nominowanym i życzył kolejnych sukcesów naukowych i pomyślności w życiu osobistym.

Listy z podziękowaniem za długoletnią, pełną zaangażowania pracę na rzecz Uniwersytetu Wrocławskiego otrzymały

- ♦ mgr Alicja Jakubiszyn i
- ♦ Halina Koczut

Rektor Marek Bojarski podkreślił, że obie panie pracujące przez wiele lat w sekretariacie Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” wykonywały swoje obowiązki z niezwykłą sumiennością, a w relacjach z ludźmi wykazywały się dużą życzliwością. – Będziemy zawsze o tym pamiętać – powiedział rektor.

Listy gratulacyjne odebrał zespół paleontologów i antropologów z naszej uczelni

- ♦ prof. Adam Nadachowski
- ♦ dr Krzysztof Stefaniak

- ♦ dr Wioletta Nowaczewska
- ♦ dr Paweł Dąbrowski
- ♦ mgr Paweł Socha

Rektor Bojarski pogratulował naukowcom sensacyjnego odkrycia szczątków człowieka neandertalskiego w Polsce w jaskini „Stajnia” na Jurze Krakowsko-Częstochowskiej.

Rektor dodał: Jesteśmy dumni, że tak znakomici naukowcy związani są z Uniwersytetem Wrocławskim.

Gratulacje odebrała również dr Aldona Wiktorska-Świecka z Instytutu Politologii UW – autorka książki „Traktat o rzeczach codziennych. Demokracja”, która została przetłumaczona na wszystkie języki państw członkowskich Unii Europejskiej i polecana jest jako podręcznik do nauki w gimnazjach. Książka została przygotowana we współpracy ze studentami europeistyki Uniwersytetu Wrocławskiego i z grafiką Tomaszem Jakubem Sysłą. Publikacja jest bogato ilustrowana.

(kad)

fot. Jerzy Katarzyński

Odyseusze z Koszarowej

Jednymi z najrzęczniejszych budowniczych kolumnady z drewna balsa są studenci socjologii z Uniwersytetu Wrocławskiego. Wrócili właśnie ze złotym pucharem z Gdańska, z krajowego finału „Odysei Umysłu”. W maju będą reprezentować Polskę na mistrzostwach świata na Uniwersytecie Stanowym Michigan. O ile znajdą sponsorów.

Tegoroczny finał w Michigan będzie 31. w historii „Odysei Umysłu”. Zawody wymyślił C. Samuel Micklus, profesor z New Jersey, aby rozwijać u dzieci i młodzieży kreatywne myślenie, zdolność wychodzenia poza utarte schematy, umiejętność pracy w zespole. Patronat nad polską edycją od 2003 roku sprawuje minister edukacji narodowej.

Co roku uczestnicy podzieleni na 4 kategorie wiekowe przygotowują prezentację jednego z zaproponowanych zadań konstrukcyjnych lub teatralno-ekspresyjnych.

Konkurencja „Nada się kolumnada”, którą wybrali studenci socjologii, polegała na wybudowaniu kolumn z 18 gramów drewna balsa, które jest mocne, sprężyste i dwukrotnie lżejsze od korka. Na konstrukcji kładzie się płytę bezpieczeństwa i obciąża. Wzniesiona w sobotę 27 marca w Gdańsku kolumnada naszych studentów udźwignęła 103 kg.

– Niezły wynik – chwali Katarzyna Goch, rzeczniczka Odysei. – Ale rekord padł w grupie licealistów. Kolumnada drużyny II LO z Gdańska wytrzymała 249 kg – mówi. Wśród najmłodszych uczestników triumfowały dzieci ze Szkoły Podstawowej w Brzezie Łące, których konstrukcja uniosła 53 kg, a w grupie gimnazjalistów – uczniowie Gimnazjum nr 4 w Gdyni, ich kolumnada udźwignęła 73 kg.

Zwycięski zespół budowniczych z Uniwersytetu Wrocławskiego to: Agnieszka Krupa, Łucja Łopatka, Aleksandra Młotek, Agnieszka Pawłowska, Dawid Puda i Dominik Rozpędowski, wszyscy z I roku socjologii.

Nie wystarczyło, aby po prostu postavili kolumny. Punktowana była też oryginalność inscenizacji towarzyszącej wykonaniu zadania.

– Budowaliśmy pod hasłem Euro 2012. Konstrukcja nawiązywała do wrocławskiego stadionu i nawet uwzględniliśmy zmianę wykonawcy w trakcie realizacji inwestycji – opowiada Stanisław Kamykowski, jeden z dwóch trenerów zespołu. Jest studentem IV roku. W „Odysei”

Tuż po odebraniu pucharu i nagród, od lewej: Dawid Puda, Aleksandra Młotek, Łucja Łopatka (częściowo zasłonięta pucharem), Agnieszka Pawłowska, Agnieszka Krupa, Dominik Rozpędowski

Ostatnie chwile przed konkursem i możliwość poprawienia kolumn, od lewej: Agnieszka Krupa i Łucja Łopatka

zdoływał wicemistrzostwo i mistrzostwo Polski, a w 2008 roku brał udział w światowym finale w Maryland. Drugi trener to Gustaw Grochowski z II roku socjologii, w ubiegłym roku startował w drużynie trenowanej przez Staszka, która zdobyła mistrzostwo Polski w konkurencji teatralno-ekspresyjnej polegającej na wymyśleniu 13. pracy dla Heraklesa.

Przypomnijmy, że „Odyseję Umysłu” na Dolnym Śląsku rozpropagował przed kilku laty Łukasz Srokowski. Był trenerem, koordynatorem regionalnym i prezesem polskiej Fundacji „Odyseja Umysłu”. Dziś jest doktorantem w Instytucie Socjologii UW.

W tym roku Dolnoślązacy przywieźli z Gdańska pięć tytułów mistrzowskich. Oprócz studentów Uniwersytetu Wrocławskiego i dzieci z Brzezie Łąki złote puchary w konkurencjach ekspresyjno-teatralnych zdobyli uczniowie z wrocławskiej Szkoły Podstawowej nr 8 i dwie drużyny Studenckiego Stowarzyszenia „Wiggor”. Wszyscy mają prawo do startu pod koniec maja w finale światowym na Uniwersytecie Stanowym w Michigan. Muszą jednak przygotować się do występów po angielsku, no i znaleźć sponsorów, którzy sfinansują im podróż i pobyt.

Małgorzata Porada-Labuda

Najciekawsza praca magisterska z pedagogiki

W konkursie Wrocławskiego Stowarzyszenia Wychowawców na najciekawszą pracę magisterską z pedagogiki zwyciężyła Iwona Bohdanowicz, absolwentka Uniwersytetu Wrocławskiego, autorka rozprawy o wykorzystaniu hippiki w resocjalizacji osób uzależnionych.

Drugie miejsce zajęła Katarzyna Charkowska, która na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim obroniła pracę „Zjawisko prostytucji w Polsce w doświadczeniach prostytuujących się kobiet” napisaną pod kierunkiem prof. Stanisława Kawuli.

1 kwietnia na uroczystości we wrocławskim Ossolineum posłanka Ewa Wołak wręczyła laureatkom nagrody pieniężne, a starsza wizytator Antonina Kużaj – pióra Parker ufundowane przez Dolnośląskie Kuratorium Oświaty.

– Fragmenty obu prac wydrukuję czasopismo „Wychowawca”. Chce je też opublikować wydawnictwo internetowe Ardius – zapowiedział Rafał Ryszka, przewodniczący Wrocławskiego Stowarzyszenia Wychowawców. Rozprawa Katarzyny Charkowskiej już ukazała się nakładem Oficyny Impuls.

Temat pracy, który wybrała Iwona Bohdanowicz, zaskoczył jej promotora prof. Bohumila Kaukola, ale szybko dał się przekonać, że studentka, która od 9. roku życia jest zaprzyjaźniona z końmi, poradzi sobie z zagadnieniem.

– Szukałam takiego tematu, który by mnie naprawdę interesował, pozwolił połączyć zdobytą na studiach wiedzę z pasją, której poświęcałam od lat większość mojego wolnego czasu – wyjaśnia Iwona.

Poszukując ośrodka, który w sposób profesjonalny prowadzi terapię z pomocą koni, trafiła do Monaru w Wyszku.

– Wcześniej przestudiowałam literaturę fachową na temat narkomanii i sposobów jej leczenia, czytałam prace różnych autorów, konfrontowałam odmienne stanowiska, szukając takiego podejścia, które by mnie najbardziej przekonywało. Kilkudniowy pobyt w Wyszku pozwolił mi jednak lepiej zrozumieć wiele spraw. To doświadczenie dało mi zresztą coś ważniejszego niż materiał do magisterki – podkreśla.

Przez trzy dni mieszkała z osobami uzależnionymi, spała z nimi w jednym pokoju, jadła posiłki, obserwowała terapię. – Gdy przeprowadzałam z nimi wywiady, zaskoczyła mnie ich niezwykła otwartość.

Na dziedzińcu Ossolineum (od lewej) Iwona Bohdanowicz i Katarzyna Charkowska

Mówili, jak nisko może upaść człowiek, a także jak bardzo potrafi walczyć o zwykłe życie. Zrozumiałam, z jakimi emocjami muszą sobie radzić, aby wytrwać w abstinencji – opowiada.

Najbardziej poruszyła ją wypowiedź mieszkańca ośrodka, która na pytanie, czym są dla niego konie, odpowiedział: „Wierzę, że te konie uratowały mi życie. Czym one dla mnie są? Trudno powiedzieć. Niektórzy ludzie wierzą w Boga, a ja..., ja wierzę w te konie”.

– Zajęcia z końmi nigdy nie będą podstawą terapii – zaznacza Iwona – ale w kryzysowych momentach przytulenie się do olbrzymiego zwierzęcia, które w niewytłumaczalny sposób tak dobrze wyczuwa ludzkie emocje, może bardzo pomóc. Narkoman, który początkowo bał się konia, a potem z nim się zaprzyjaźnił i nauczył się go kontrolować, nabiera wiary, że może też zapanować nad własnym życiem i emocjami bez pomocy narkotyków – uważa.

O swoich studiach Iwona mówi, że nigdy nie żałowała dokonanego wyboru, zwłaszcza od III roku studiów, gdy zdecydowała się na specjalizację z resocjalizacji.

– Większość zajęć była świetnie prowadzona przez osoby kompetentne i wrażliwe. Cieszę się, że poznałam takich wspaniałych ludzi, jak dr Adam Szecówka, dr Violetta

Będkowska-Heine, dr Barbara Winczura czy dr Małgorzata Prokosz – wspomina.

Teraz jest wychowawczynią w domu dziecka. – To ciężka praca, trzeba mieć stale „oczy dookoła głowy”, ale dzieciaki odpłacają zaufaniem i przywiązaniem – mówi.

Nie zapomniała o doświadczeniu z Wyszku. Nawiązała kontakt z podwrocławskim

Iwona z Lilą (z archiwum prywatnego)

ośrodkiem terapii uzależnień. Jego społeczność zaakceptowała jej wizyty w roli obserwatora. – Mam dużo pokory, bo jestem świadoma, jak trudna i odpowiedzialna jest praca terapeuty. Muszę jeszcze wiele się nauczyć, ale mam nadzieję, że kiedyś będę mogła o sobie powiedzieć, że nadaję się do tej pracy – wyjawia swoje plany.

Konkurs na najlepszą pracę magisterską z pedagogiki został przeprowadzony po raz drugi. Edycja obejmowała rozprawy obronione w 2008 i 2009 roku. Jury w składzie: starszy wizytator Antonina Kużaj (Dolnośląskie Kuratorium Oświaty), Anna Raińczuk (Wrocławskie Stowarzyszenie Wychowawców), dr hab. Mirosława Wawrzak-Chodaczek (UWr) i dr Jerzy

Żurko (UWr) oceniało 15 prac z całej Polski. Przedsięwzięciu patronują: Beata Pawłowicz – dolnośląski kurator oświaty, prof. Alicja Szerlag – dyrektor Instytutu Pedagogiki UWr i posłanka Ewa Wołak z sejmowej komisji ds. edukacji, nauki i młodzieży.

Małgorzata Porada-Labuda

Kapituła Nagrody Księżnej Jadwigi Śląskiej już pracuje

W czwartek, 8 kwietnia, w gabinecie rektora zebrała się w nowym składzie Kapituła Nagrody Księżnej Jadwigi Śląskiej.

Współtwórcy i fundatorzy nagrody honorującej laureatów już od sześciu lat, czyli rektor Uniwersytetu Wrocławskiego i prezydent Wrocławia wręczyli nominacje członkom rozszerzonej Kapituły Nagrody Księżnej Jadwigi Śląskiej.

Z rąk rektora prof. Marka Bojarskiego i prezydenta Rafała Dutkiewicza, przewodniczących Kapitułe, nominacje na członków odebrali: prof. Janusz Degler (UWr), dr Adolf Juzwenko (dyrektor ZN im. Ossolińskich we Wrocławiu), prof. Aleksandra Kubicz (UWr), prof. Zdzisław Latajka (UWr), dr hab. Andrzej Łoś (DSWE), Jarosław Obremski (wiceprezydent Wrocławia), prof. Franciszek Połomski (UWr), prof. Wojciech Wrzesiński (UWr), red. Maria Dorywała (Salon Śląski), mgr Jannina Moskal (sekretarz Kapituły).

Kapituła w pełnym składzie dyskutowała nad zgłoszonymi kandydaturami do nagrody. Ogłoszenie laureatów i przedstawienie ich sylwetek nastąpi 15 listopada na uroczystych obchodach Święta Uniwersytetu Wrocławskiego.

Nagrodą Księżnej Jadwigi Śląskiej zostali uhonorowani dotychczas: prof. Norbert Heisig i Kazimierz Kutz (2004), prof. Knut Ipsen i Tadeusz Różewicz (2005), ks. prof. Alfons Nossol i prof. Karl Dedecius (2006), dr Peter Ohr i prof. Anna Wolff-Powęska (2007), Tadeusz Mazowiecki i Helmut Kohl (2008), prof. Rita Süßmuth i prof. Władysław Bartoszewski (2009).

Nagrodą jest dyplom i statuetka z brązu księżnej Jadwigi Śląskiej projektowana corocznie przez dr. Waldemara Szmatałę, rzeźbiarza z Akademii Sztuk Pięknych.

Nagrodą Księżnej Jadwigi Śląskiej honoruje się postaci, które od lat odważnie i z wielkim oddaniem działają na rzecz niemiecko-polskiego pojednania i swoją postawą dają świadectwo tych idei oraz przypominają o tych wartościach.

Szkice statuetek wykonane przez Waldemara Szmatałę

Księżna Jadwiga Śląska to postać graniczna łącząca dwa narody: niemiecki i polski wraz z ich bolesną i trudną od wielu wieków historią. Pozostaje ona już

od siedmiu wieków orędowniczką wzajemnego zrozumienia i pojednania.

(kad)

Polsko-Niemieckie Centrum Badawcze Prawa Publicznego i Ochrony Środowiska

Senat naszej uczelni powołał uchwałą z 28 października 2009 r. nową międzyuczelnianą jednostkę badawczą przy Uniwersytecie Wrocławskim – Polsko-Niemieckie Centrum Badawcze Prawa Publicznego i Ochrony Środowiska (w kontekście międzynarodowym i europejskim), które przyjęło także nazwę angielską *German-Polish Centre for Public Law and Environmental Network (within international and European issues)* – GP PLEN.

Swoją współpracę naukową sformalizowały w ten sposób zespoły badawcze Instytutu Nauk Administracyjnych Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Centrum Nauk Prawnych i Administracyjnych Brandenburskiego Uniwersytetu Technicznego (BTU) w Chociebużu (Cottbus) w Niemczech. Učení będą zgłębiać wiedzę o porządku prawnym obu krajów w dziedzinie nauki i badań, szczególnie interdyscyplinarnych, współpracować w przygotowaniu, a następnie realizowaniu projektów badawczych, w których zaangażowani będą także doktoranci obu uczelni, ponadto będą wymieniać publikacje, rozszerzać akademickie programy badawcze oraz dążyć do współdziałania i współpracy z niemieckimi i polskimi instytucjami i fundacjami naukowymi.

Szczegółowe ustalenia dotyczące współpracy zawiera porozumienie, które podpisali 8 grudnia 2009 r. na spotkaniu na Uniwersytecie Brandenburskim rektorzy obu uczelni i jednocześnie członkowie Rady Nadzorczej tej jednostki prof. Marek Bojarski i prof. Walther Ch. Zimmerli (dr h.c. Stellenbosch University).

24 marca 2010 r. rektorzy spotkali się ponownie, tym razem na Uniwersytecie Wrocławskim. Zatwierdzili wówczas na posiedzeniu Polsko-Niemieckiego Centrum skład zarządu i jego przewodniczącego oraz dyrektorów wykonawczych tej jednostki.

Zarządowi będzie przewodniczył prof. Jan Boć, dyrektorami wykonawczymi będą prof. Lothar Knopp z BTU (dr h.c. UW) i prof. Konrad Nowacki (UWr), członkami zarządu pozostają prof. Włodzimierz Gromski (dziedkan WPAiE), Wolfgang Schröder (kanclerz BTU) i dr Jan Hoffmann (BTU). Za obsługę administracyjno-finansową będą odpowiedzialne mgr Maja Kozłowska z UW i mgr Diana Stypuła z BTU.

Obraduje Zarząd GP PLEN, od lewej: Wolfgang Schröder, prof. Włodzimierz Gromski, prof. Lothar Knopp, prof. Konrad Nowacki, prof. Jan Boć, dr Jan Hoffmann

Obradom przewodniczą rektorzy obu uczelni: prof. Walther Ch. Zimmerli i prof. Marek Bojarski

Do Rady Kuratorów wybrane zostaną osoby, które pełnią istotną funkcję w obu krajach; wśród pierwszych kandydatek znalazła się konsul RFN we Wrocławiu pani Anette Bussmann.

Dr Jan Hoffmann omówił na spotkaniu propozycje logo, papieru firmowego i strony internetowej nowej jednostki. Prof. Konrad Nowacki obiecał, że o współpracy z Cottbus pojawi się informacja na stronie internetowej Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii, także prof. Lothar Knopp zapewnił o podjęciu takich działań przez stronę niemiecką.

Dyskutowano nad tematami badawczymi, zwracając uwagę na bezinwestycyjne sposoby ochrony środowiska wykorzystujące akty regulacyjne, a także na możliwość aplikowania o wsparcie do europejskich programów pomocowych. Planuje się, że jedną z pierwszych publikacji nowo utworzonej jednostki będą referaty XVI Polsko-Niemieckiego Kolokwium

Administratywistów, które odbyło się we Wrocławiu w dniach 13–16 września 2009 r. i poświęcone było problematyce odpowiedzialności i kontroli w administracji.

Zgromadzeni zastanawiali się także nad sprawami organizacyjnymi, m.in. nad prowadzeniem rachunkowości związanej z projektami. Na kolejnym spotkaniu w czerwcu w Cottbus sprawy te będą również przedmiotem obrad.

Polsko-Niemieckie Centrum Badawcze Prawa Publicznego i Ochrony Środowiska będzie częściowo finansowane przez dwa lata ze środków Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii UW. Niezbędne dodatkowe koszty przygotowania wspólnych projektów badawczych pokryje także Brandenburski Uniwersytet Techniczny. W kolejnych latach działalność Centrum będzie finansowana ze środków własnych pozyskanych z realizowanych projektów.

(kad)

Złożoność ludzkich zachowań w ewolucyjnej perspektywie

Dorocznej międzynarodowej konferencji naukowej towarzystwa European Human Behaviour and Evolution Association (EHBEA), która odbyła się 25–27 marca na Uniwersytecie Wrocławskim, przewodniczył prof. Bogusław Pawłowski z Katedry Antropologii UW i Zakładu Antropologii PAN (obie jednostki naukowe były organizatorami tej trzydniowej konferencji). Konferencja odbyła się pod honorowym patronatem Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego prof. Marka Bojarskiego i pod medialnym patronatem „Gazety Wyborczej”.

Ponad 150 uczonych z 25 krajów zaprezentowało swoje wyniki badań nt. złożoności ludzkich zachowań w ewolucyjnej perspektywie. Najliczniej reprezentowane były na konferencji placówki naukowe z Wielkiej Brytanii (blisko 60 uczestników). Wsparcia finansowego udzielili konferencji: Samorząd i Marszałek Województwa Dolnośląskiego, Instytut Galtona z Wielkiej Brytanii oraz Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii UW, szczególnie dziekan Wydziału prof. Włodzimierz Gromski, dzięki któremu zasadnicza część obrad odbywała się w budynku tego wydziału.

Konferencję otworzył w Auli Leopoldyńskiej rektor prof. Marek Bojarski. Po nim wystąpił prezydent EHBEA prof. Kelvin Laland, który przywitał uczestników konferencji i opowiedział krótko o głównych celach towarzystwa, jego rozwoju i planach na przyszłość.

EHBEA jest międzynarodową organizacją zrzeszającą uczonych zajmujących się biologią ewolucyjną, antropologią biologiczną, ekologią behawioralną człowieka, psychologią ewolucyjną, ewolucją kultury oraz neuroekonomią. Interdyscyplinarny charakter towarzystwa odzwierciedlał program konferencji, na której wygłoszono 6 referatów plenarnych, ponad 40 referatów regularnych oraz zaprezentowano 65 plakatów.

Referaty plenarne wygłosili prof. Josep Call (Max Planck Institute for Evolutionary Anthropology), prof. Ernst Fehr (Institute for Empirical Research for Economics, University of Zurich), prof. Daniel Fessler (Department of Anthropology, University of California), prof. Stephen Shennan (Institute of Archaeology, University College London) prof. Eckart Voland (Center for Philosophy and Foundations of Science, University of Giessen) oraz dr Alexandra

Prof. Bogusław Pawłowski prezentuje referat pt. „Sexual strategy and woman's prenatal investment allocated into progeny - testing »hunting for good genes« hypothesis”

Dr Virpi Lummaa z University of Sheffield (GB) przewodniczy sesji „Life history strategies, fertility and survival”, a Paul Mathews z London School of Economics and Political Science (GB) wygłasza referat

Alvergne (University of Sheffield, Department of Animal and Plant Sciences, UK). Zgodnie z ideą multidyscyplinarości EHBEA każdy z zaproszonych plenarnych gości wygłosił referat z nieco innej dyscypliny naukowej – psychologii ewolucyjnej, ekologii behawioralnej człowieka, prymatologii (o zdolnościach kognitywnych małp), neuroekonomii, ewolucyjnej archeologii (o uwarunkowaniach nierówności społecznych w perspektywie archeologicznej) oraz ewolucji etyki. Warto podkreślić, że prof. Ernst Fehr był w 2009 r. nominowany do Nagrody Nobla z ekonomii.

W pierwszym dniu konferencji Daniel Fessler mówił o ewolucyjnych uwarunkowaniach emocji, a Lisa DeBruine (University of Aberdeen) o międzykulturowych badaniach preferencji męskich rysów twarzy w zależności od przeciwnego stanu zdrowia w danym kraju. Okazało się, że im gorszy stan zdrowotny populacji, tym silniej kobiety preferują mężczyzn o zmaskulinizowanych rysach twarzy. Oznacza to może, że w trudnych warunkach ekologicznych kobiety przywiązują większe znaczenie do jakości biologicznej potencjalnych partnerów, a w konsekwencji i do jakości biologicznej przyszłego potomstwa. Następne dwie sesje dotyczyły ewolucyjnego podejścia do zmian kulturowych oraz różnych aspektów kooperacji, np. jak status społeczno-ekonomiczny wpływa na zachowania społeczne (w kilku krajach testowano efekt „noblesse oblige”) lub czy reputacja osoby wpływa na chęć kooperacji z nią. W jednej z ostatnich sesji pierwszego dnia konferencji dyskutowano nad strategiami historii życiowych, płodnością i przeżywalnością. Paul Mathews i Rebecca Sear z London School of Economics przedstawili wyniki badań nad wpływem obecności krewnych na wiek

urodzenia pierwszego dziecka w populacji brytyjskiej. Okazało się, że jeśli wśród bliskich przyjaciół kobiety jest więcej jej krewnych i mieszkają oni stosunkowo blisko niej, kobieta wcześniej decyduje się na urodzenie pierwszego dziecka. Może to świadczyć o tym, że nawet we współczesnym społeczeństwie o względnie niskiej dzietności obecność bliskich krewnych pozytywnie wpływa na historię reprodukcyjną kobiety. Ci sami autorzy w drugim dniu konferencji opowiedzieli o pozytywnym wpływie teściów na wiek urodzenia pierwszego dziecka oraz o wpływie rodziców kobiety na ten wiek (np. w krajach rozwijających się obecność ojca kobiety związana jest z wcześniejszym macierzyństwem, a w krajach rozwiniętych jest odwrotnie). Najwyraźniej teściowie, niezależnie od kosztów wiążących się z ciążą dla ich synowej, naciskają na posiadanie większej liczby dzieci, natomiast rodzice kobiety mają na uwadze optymalizację czasu rodzenia oraz ewentualne zagrożenia dla ich córek, a te mogą zależeć od warunków środowiska. Z kolei Charlotte Störmer (Uniwersytet w Giessen) ustaliła na podstawie niemieckich ksiąg parafialnych z XVIII i XIX wieku (populacja Krummhorn), że posiadanie starszego rodzeństwa tej samej płci negatywnie wpływało na liczbę potomstwa i długość trwania ich życia osób urodzonych w kolejności jako drugie. Wskazuje to na rywalizację rodzeństwa tej samej płci o inwestycje rodzicielskie. Na podstawie fińskich ksiąg parafialnych z tego samego okresu zespół pod kierunkiem Jenni Pettay z Uniwersytetu w Turku ustalił natomiast, że pomimo społecznie narzuconej monogamii w Finlandii istniało większe zróżnicowanie dzietności mężczyzn niż kobiet. Wynikało ono z większej śmiertelności mężczyzn przed wejściem

w okres reprodukcji oraz wyższymi szan-
sami owdowiały mężczyźni niż kobiety na
ponowne założenie rodziny. W pierwszym
dniu konferencji odbyła się również pierw-
sza sesja plakatowa w Sali Czekanowskie-
go Collegium Anthropologicum przy
Kućnicznej 35, a wieczorem przyjęcie powi-
talne w Oratorium Marianum. Uczestnicy
podkreślali piękno sali oraz wykwintność
menu. Atmosferę spotkania uprzyjemnił
kwartet smyczkowy, a dodatkową atrakcję
wieczoru stanowiła możliwość zwiedzania
Wieży Matematycznej.

Drugi dzień konferencji rozpoczął prof. Ste-
phen Shennan z Instytutu Archeologii
(University College London) wykładem
na temat biologicznego podłoża nierów-
ności społecznych w kontekście biologii
ewolucyjnej. W oparciu o dane archeolo-
giczne zademonstrował, w jaki sposób
kumulowanie zasobów i jego wpływ na
liczbę pozostawionego potomstwa do-
prowadziły do wytworzenia stratyfikacji
społecznych. Następne referaty w tej sesji
dotyczyły ewolucyjnych aspektów spo-
łecznie przekazywanej wiedzy i tradycji.
Tematem kolejnego, plenarnego wykładu
wygłoszonego przez prof. Ernsta Fehra
było ewolucyjne podłoże recyprokalnego
(zwrotnego) altruizmu. W celu weryfika-
cji hipotez o pochodzeniu altruizmu Fehr
przeprowadził interesujące eksperymenty
w pierwotnych społecznościach Papui No-
wej Gwinei. Ustalił, że wbrew powszech-
nemu przekonaniu ludzie odwzajemniają
altruizm również osobom z innych, odle-
głych grup, a psychologiczne podłoże al-
truizmu nie musi być związane z reputacją
osobnika.

Na konferencji prezentowano też wiele
badań na temat różnych aspektów po-
strzegania twarzy. Na przykład, czy na
podstawie twarzy ludzie mają zdolność
rozpoznawania krewnych, jak cechy mor-
fologiczne twarzy wpływają na przypisy-
wanie ludziom różnych cech osobowości
(np. dominacji), czy poziom maskulinizacji
twarzy ma wpływ na poziom zaufania,
jakim darzymy daną osobę, czy atrakcyj-
ność twarzy ma związek z jakością sys-
temu immunologicznego osobnika (we-
ryfikacja hipotezy związku atrakcyjności
z „dobrymi genami”) i czy atrakcyjność
twarzy męskiej związana jest z pozio-
mem androgenów lub kortyzolu. Susan-
ne Huber i Martin Fieder z Uniwersytetu
w Wiedniu badali zależności sukcesu re-
produkcyjnego od miesiąca urodzenia
(np. na półkuli północnej mężczyźni uro-
dzeni w miesiącach jesiennych, a kobiety
w letnich mają średnio mniej dzieci) i pró-
bowali odpowiedzieć na pytanie o przy-
czyny tej zaskakującej zależności. Jedna
z sesji dotyczyła seksualnych strategii

Markus J. Rantala z University of Turku (Finlandia)
wygłasza referat pt. „Preference for human male body
hair changes across the menstrual cycle
and menopause”

i preferencji kobiet. Przedstawiono na niej
na przykład wyniki badań na temat róż-
nic w zachowaniach seksualnych kobiet
zażywających i niezażywających pigułki
antykonieczne oraz wyniki badań pró-
bujące zweryfikować hipotezę „łowienia
przez kobiety dobrych genów” na pod-
stawie parametrów urodzeniowych dzieci
poczętych w związkach krótkotrwałych
lub w efekcie zdrady. Markus Rantala
z Finlandii opowiadał o preferencjach ko-
biet w stosunku do męskiego owłosienia
oraz o tym, czy preferencje te zmienia-
ją się w trakcie cyklu menstruacyjnego.
Anna Ziomkiewicz z Zakładu Antropologii
PAN mówiła o możliwych hormonalnych
uwarunkowaniach skłonności do domi-
nacji w interakcjach społecznych. U kobiet
o względnie wysokim stężeniu estradiolu
w stosunku do wolnego testosteronu ob-
serwowano mniejszą skłonność do domi-
nacji niż u kobiet mających niski stosunek
estradiolu do testosteronu.

W poszukiwaniach ewolucyjnych korzeni
różnych ludzkich zachowań czy zdolno-
ści poznawczych bardzo przydatne są
badania prowadzone na małpach człeko-
kształtnych. Z tego powodu nie zabrakło
na konferencji również referatów
prymatologicznych. Prof. J. Call wygłosił
referat plenarny na temat zdolności do
przewidywania oraz cierpliwości u małp.
Badacze z Primate Center w Lipsku, któ-
rym kieruje prof. Call, wykazali, że małpy
potrafią być cierpliwe i że są mentalnie
zdolne do uwzględniania czasu w ich
zachowaniach („mental time travel”), zatem
mogą np. planować. Uczni z Uniwersy-
tetu w St. Andrews w Szkocji przeanaliz-
owali natomiast potencjalne przyczyny
wydawania dźwięków w czasie zacho-
wań kopulacyjnych lub w czasie wzajem-
nego pocierania genitaliów (zachowanie
homoseksualne) u samic szympansa
karłowatego (bonobo). Stwierdzili, że
zachowania te mają charakter strategicz-
ny – sygnalizują wysoki status społeczny,
czyli rangę partnera (samca lub samicy)
seksualnego.

Innym zagadnieniem przewijającym się
wśród wystąpień konferencyjnych były
inwestycje rodzicielskie. Alexandra Alver-
gne z Uniwersytetu w Sheffield mówiła
o ewolucyjnych i proksymalnych czynni-
kach warunkujących międzypopulacyjne
różnice w stopniu zaangażowania ojców
w opiece nad dzieckiem. Dr Alvergne
próbowała odpowiedzieć na pytanie od
jakich społecznych, ekologicznych i ho-
rmonalnych czynników zależy opieka
ojcowska, jaki ma ona wpływ na rozwój
dziecka i jego późniejszy sukces repro-
dukcyjny oraz dlaczego ojcowskie inwe-
stycje są tak duże w społeczeństwach
zachodnich. Za swoje badania dr Alver-
gne została wyróżniona nagrodą „New
Investigator Award” przyznawaną przez
towarzystwo wyróżniającym się młodym
naukowcom. W innym referacie uczeni
z Niemiec i Kanady prezentowali wyniki
badań nad konsekwencjami utraty rodzi-
ca i ponownego wstąpienia w związek
małżeński żyjącego rodzica dla dziecka
w XVII do XIX wieku w Niemczech i Kana-
dzie. Annette Scheunpflug z Niemiec za-
prezentowała natomiast wyniki badań na
temat inwestycji rodzicielskich w kontek-
ście edukacji (badania na około 150 tys.
dzieci z czwartej klasy szkoły podstawo-
wej z 35 krajów).

Jedną z ostatnich sesji dotyczyła doboru
płciowego u człowieka pod względem
wysokości ciała, istnienia doboru anta-
gonistycznego ze względu na płciowo
zróżnicowane preferencje co do wyso-
kości ciała potencjalnego partnera oraz
związku między siłą statyczną dłoni osób
w starszym wieku a ich sukcesem repro-
dukcyjnym. Na podstawie danych z kil-
kunastu krajów Thomas Pollet z Holandii,
który prezentował ten ostatni referat,
ustalił, że istnieje dodatni związek mię-
dzy dietnością a siłą dłoni mężczyzn.

Na konferencji zaprezentowano również
wiele ciekawych plakatów, przy których
zarówno pierwszego, jak i drugiego dnia
gorąco i długo dyskutowali uczestnicy
konferencji.

Konferencja European Human Behaviour and Evolution Association stanowiła niejako kontynuację obchodów Roku Darwina na Uniwersytecie Wrocławskim, i bardzo się cieszę, że mogliśmy ją zorganizować. Wszystkie docierające do organizatorów opinie uczestników konferencji są pozytywne i to zarówno ze względu na bardzo wysoki poziom naukowy prezentowanych referatów i plakatów, czyli bardzo dobry program konferencji (wszystkie nadesłane abstrakty przeszły rygorystyczną procedurę recenzji przez 3 recenzentów i tylko ok. 45 proc. najlepszych nadesłanych streszczeń zaakceptowano jako konferencyjne referaty), jej organizację, jak i ze względu na nieodparty urok Wrocławia oraz Uniwersytetu Wrocławskiego.

Chciałbym jeszcze raz podziękować wszystkim członkom Komitetu Organizacyjnego zarówno z Zakładu Antropologii PAN, jak i z Katedry Antropologii UWr, wszystkim wolontariuszom – studentom Wydziału Nauk Biologicznych (z dwóch kół naukowych „Goryl” i „Kostka” przy Katedrze Antropologii), doktorantom w Katedrze Antropologii, stażystkom z Zakładu Antropologii PAN oraz wszystkim innym osobom i instytucjom (w tym pracownikom Biura Promocji i Informacji Uniwersytetu Wrocławskiego), którzy przyczynili się do świetnej organizacji i wysokiego poziomu tej międzynarodowej konferencji! Wszystkim zainteresowanym polecam książkę abstraktów, którą można znaleźć na stronie <http://www.antro.pan.wroc.pl/>

Sesja plakatowa

ehbea2010/Conference%20book,
Strona towarzystwa EHBEA: www.ehbea.com

Bogusław Pawłowski

Angielscy goście na psychologii

Dwa wykładowców z University of Wales w Cardiff, Paula Sander'a i Dana Heggse'a gościli w dniach 22–26 marca społeczność Instytutu Psychologii naszej uczelni.

Przyjechali, aby przygotować studentów z Polski do wyjazdu za granicę w ramach programu LLP Erasmus. Przygotowali dla nich kurs metodologii oraz obsługi programu SPSS.

Dr Katarzyna Durniat, koordynator programu Erasmus Instytutu Psychologii, wybrała kilku zaufanych studentów do pomocy, którzy mieli zająć się organizacją wolnego czasu i czarowaniem pogody, aby Polska powitała Anglików wielkim słońcem. Przygotowania do ich przyjazdu zaczęły się kilka tygodni wcześniej. Bardzo nam zależało, aby pokazać nie tylko naszą uczelnię, lecz także miasto od jak najlepszej strony.

23 marca rozpoczęliśmy wspólną wędrowkę po Wrocławiu wraz z przewodnikiem. Tej roli podjął się student Uniwersytetu Wrocławskiego Wojciech Gruk. Zaczęło się dramatycznie – od wielkiej ulewy, która dopadła nas na Ostrowie Tumskim. Przebiegliśmy szybko do gmachu głównego naszej uczelni, zastanawiając się, gdzie jest polska wiosna?

Zadziwiająco szybko odkryliśmy, jak dużo nas łączy, mimo dzielących kilometrów i lat – to wszystko z historią powojennego Wrocławia i dziejów Uniwersytetu Wrocławskiego w tle. Wspinając się po kolejnych piętrach budynku Uniwersytetu nasz przewodnik odkrywał przed Paulem i Danem tajemnice polskiej kultury. Później dzień zaskoczył nas słońcem i ciepłym wieczorem, rozmawialiśmy na wrocławskim Rynku do zmroku.

fot. Katarzyna Durniat

Plan na kolejne dni był bardziej napięty – wykładowcy rozpoczęli kurs dla dwudziestu wybranych osób. Była to świetna okazja dla studentów do poznania zachodnich standardów metodologicznych. Oprócz tego wszyscy chętni studenci i wykładowcy mieli okazję wziąć udział w krótkim wykładzie o University of Wales. Paul i Dan dokładnie opisali nam, co czeka polskich studentów w Cardiff. Dowiedzieliśmy się, jakie zajęcia są tam oferowane, jak wygląda forma zaliczenia semestru oraz jakim sprzętem dysponują studenci, np. pracownia komputerowa (około 300 stanowisk, czynna 23 godziny na dobę!). Wykładowcy z Cardiff spotkali się także z władzami Instytutu, aby omówić plany udoskonalające program wymiany studentów między naszymi uczelniami.

Czas mijał szybko, ale mimo to udało nam się spędzić razem jeszcze kilka wieczorów

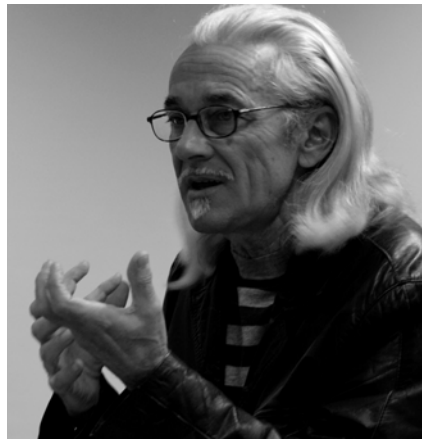
na bardzo interesujących rozmowach na temat życia uczelnianego, psychologii i kultury. Nie pozwoliliśmy wyjechać naszym angielskim gościom bez spróbowania prawdziwych babcynych pierogów, zaprosiliśmy ich także do Wrocławskiej Opery na spektakl Georgesa Bizeta „Carmen”.

Ostatni wieczór spędziliśmy na miłej kolacji, podziwiając iluminację gmachu głównego Uniwersytetu i ciesząc się z prawdziwie wiosennego klimatu nadchodzącej nocy. Rozstając się obiecaliśmy sobie, że będziemy w stałym kontakcie. Dla nas, studentów, czas spędzony z Paulem Sanderem i Danem Heggsem był wyjątkowy. Była to okazja do wymiany myśli między studentami i wykładowcami – nie tylko w sali wykładowej.

Alicja Dąbrowska

Nowi profesorowie tytularni

Prof. dr hab.
MICHAEL FLEISCHER
profesor nauk humanistycznych

Profesor nadzwyczajny w Instytucie Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej na Wydziale Filologicznym. Urodził się 23 lutego 1952 r. w Zabrze. Studia wyższe z filologii polskiej odbył w latach 1971–1976 na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, uzyskując magisterium w 1976 r. W latach 1982–1985 kontynuował studia na Uniwersytecie w Bochum (Niemcy) w zakresie slawistyki i germanistyki zakończone doktoratem.

Stopień naukowy doktora uzyskał w 1985 r. na podstawie rozprawy „Die polnische Lyrik von 1945 bis 1985. Entwicklung. Generationenfolge. Periodisation” („Liryka polska od 1945 do 1985. Rozwój. Generacje. Periodyzacja”) obronionej na Uniwersytecie w Bochum (Niemcy) w zakresie slawistyki. Praca otrzymała nagrodę rektora za „szczególnie wyróżniający się doktorat”.

Stopień doktora habilitowanego uzyskał w 1990 r. na podstawie habilitacji kumulatywnej za całokształt dorobku naukowego na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu w Bochum w zakresie slawistyki.

Drugi stopień doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie nauk o poznaniu i komunikacji społecznej otrzymał w 2006 r. na podstawie oceny ogólnego dorobku naukowego i przedstawionej rozprawy habilitacyjnej „Teoria kultury i komunikacji. Systemowe i ewolucyjne podstawy” na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

W trakcie pracy naukowej prof. Fleischer opublikował 42 książki i 94 artykuły naukowe, w tym po habilitacji 17 książek i 55 artykułów, z czego 3 książki i 7 artykułów to prace współautorskie. Do dorobku po polskiej habilitacji należy „profesorska” książka „Ogólna teoria komunikacji” wydana w 2007 r.

Prof. Fleischer jest kulturoznawcą o szerokich horyzontach teoretycznych, ogarniającym językoznawstwo, literaturoznawstwo, socjologię, teorię systemów, teorię komunikacji społecznej. Skupia się więc w swoich zainteresowaniach na obszernych polach badawczych.

Zdaniem recenzentów, prof. Michael Fleischer „jest człowiekiem-institucją, prowadząc nader aktywną i owocną działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną, po pierwsze w wymiarze międzynarodowym, zwłaszcza polsko-niemieckim, po drugie – w kilku dziedzinach humanistyki. Prowadząc oryginalne badania empiryczne na obszarach językoznawstwa, literaturoznawstwa, semiotyki i kulturoznawstwa, wypracował i wprowadza do obiegu szeroko zakrojoną teorię, której zadaniem jest integrowanie takich badań i łączenie ich w spójną całość z ustaleniami niesionymi przez nauki pokrewne i niepokrewne: socjologię, biologię, fizykę”. „Fleischer miał wiele okazji wykazania się sukcesami w charakterze kierownika zespołu badawczego w ramach Programu Heisenberga, a także kierownika 16-osobowej grupy badawczej Tüschau i zespołów badawczych w Polsce, Niemczech i Rosji, dzięki którym mógł realizować takie projekty, jak »Prezentacja innych kultur«, »Symbolika subkultury punków, Rekonstrukcja kognitywnego obrazu Wrocławia«, »Image napojów w różnych krajach«, a przede wszystkim poszukiwanie symboli kolektywnych Polaków, Niemców i Rosjan”.

W czasie swojej działalności naukowej brał udział i głosił referaty w blisko 40 konferencjach naukowych w Niemczech, Polsce, Holandii i Rosji. Ponadto otrzymał zaproszenia do wygłoszenia wykładów na uniwersytetach m.in. w Amsterdamie, Hamburgu, Berlinie, Kilonii, Kolonii, Monachium, Bremie, Würzburgu, Norymbergii, Lipsku, Dreźnie, Frankfurt nad Menem, Frankfurt nad Odrą, Moguncji, Regensburgu, Passau, Salzburgu, Trewirze, Moskwie.

Prof. Fleischer ma ponadprzeciętne osiągnięcia dydaktyczne: wypromował 110 magistrów i 10 doktorów, w tym 5 w Niemczech. Obecnie przygotowuje do finalizacji przewodów doktorskich następnych 6 adeptów filologii.

Studia polonistyczne na Uniwersytecie Śląskim łączył z pracą naukowo-badawczą w Zakładzie Teorii Literatury prof. Ireneusza Opackiego, opiekuna swojej pracy magisterskiej o twórczości Edwarda Stachury. Zanim uzyskał magisterium, był już autorem dwóch literaturoznawczych artykułów naukowych. Po wyjeździe do Niemiec w 1979 r. przeżywał intensywne i płodne dziesięciolecie nauki

i podróży. Wypełniały je studia slawistyczne i germanistyczne zakończone slawistycznym doktoratem, roczna praca badawcza w moskiewskim Instytucie Sławianoznawstwa i Bałkanistyki, w 1990 r. habilitacja w zakresie slawistyki na uniwersytecie w Bochum i pierwsza profesura w Instytucie Slawistyki Uniwersytetu w Oldenburgu. Drugie dziesięciolecie w Niemczech wypełniały prof. Fleischerowi intensywne badania naukowe w instytutach slawistyki najpierw Uniwersytetu we Frankfurcie nad Menem, a następnie Uniwersytetu w Bochum. Po powrocie do Polski objął stanowisko profesora w Kolegium Karkonoskim w Jeleniej Górze, potem w Katedrze Kulturoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego i w Instytucie Komunikacji Społecznej Dolnośląskiej Szkoły Wyższej Edukacji; przez rok wykładał również w Instytucie Lingwistyki Stosowanej na Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu, a ponadto na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie i w Instytucie Badań Literackich w Warszawie. W roku akademickim 1989/1990 pracował jako profesor gościnny w Oldenburgu.

W latach 2002–2007 był wicedyrektorem oraz kierownikiem Katedry Kulturoznawstwa i Komunikacji Społecznej w Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy’ego Brandta na UWr. Od 2007 r. jest profesorem w Instytucie Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej UWr, w którym kieruje Zakładem Projektowania Komunikacji.

Prof. Fleischer prowadzi ożywioną działalność redakcyjną i wydawniczą. Założył i wydaje trzy czasopisma: „Znakolog” (wraz z Peterem Grzybkiem), „Zet. Zeitschrift für Empirische Textforschung” oraz internetowy organ poświęcony empirycznej analizie tekstów kultury „2K. Kultura i Komunikacja”. Stanowią one istotne ogólnoeuropejskie fora dla semiotyków i kulturoznawców.

W Uniwersytecie Wrocławskim prof. Michael Fleischer współpracował z kierownictwem Katedry Kulturoznawstwa w pracach organizacyjnych, w przygotowaniu nowej specjalności w ramach kulturoznawstwa, opiekuje się także grupą studentów prowadzącą projekt badawczy. W ramach Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy’ego Brandta przygotował programy studiów podyplomowych i doktoranckich. W fazie przygotowawczej napisał projekt Centrum, który zwyciężył w konkursie. W Instytucie Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej kieruje specjalnością Communication Design /Projektowanie Komunikacji.

Za zasługi dydaktyczne i organizacyjne dla uczelni otrzymał w 2005 r. Medal Komisji Edukacji Narodowej i Sportu.

Współpracuje z wieloma organizacjami naukowymi i bierze udział w ich pracach. Jest członkiem m.in. Deutsche Gesellschaft für Semiotik, Diskurswerkstatt, Internationale Gesellschaft für Empirische Literaturwissenschaft, Centrum Badań Empirycznych Uniwersytetu w Siegen i Münster,

Lingwistyki Kwantytatywnej w Bochum, Bochumer Semiotisches Colloquium, Bauhaus-Archiv w Berlinie, Grupy Badawczej Lingwistyka Kongnitywna i Komunikacjonizm na Uniwersytecie Łódzkim, Komisji Etnolingwistycznej Komitetu Językoznawstwa PAN; jest członkiem Rady Naukowej

Konwersatorium EuroJos w Instytucie Sławistyki PAN i Centrum Badań Europy Wschodniej Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

zebr. kad

Pomagamy polskim szkołom na Wschodzie

Pod patronatem JM Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego prof. Marka Bojarskiego została zorganizowana czwarta edycja akcji charytatywnej „Zostań polskim św. Mikołajem. Podaruj książkę polskiemu dziecku na Kresach”. Jak co roku akcję zbiórki książek i multimedialnych programów komputerowych przeprowadzono na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii UWr.

Organizatorzy akcji prof. Maciej Marszał i mgr Tadeusz Juchniewicz wybrali placówki oświatowe na Ukrainie (Kołomyja) i Litwie (Pikieliszki), które kształcą polskie dzieci i młodzież w języku ojczystym. Dzięki ofiarności pracowników i studentów wydziału udało się zebrać i przewieźć na Kresy kilkaset książek (m.in. słowniki, encyklopedie, leksykony, literaturę polską i przede wszystkim bajki dla dzieci), sprzęt komputerowy i materiały multimedialne. Nowe książki udało się również pozyskać od wydawców wrocławskich i warszawskich (m.in. Via Nova, Atut i Siedmioróg z Wrocławia; Iskry, Nasza Księgarnia i Czytelnik z Warszawy). Udało się do Kołomyi na Ukrainie, gdzie od 1997 r. przy Towarzystwie Kultury Polskiej „Pokucie” funkcjonuje Polska Sobotnia Szkoła im. St. Vincenza (szkoła została oficjalnie uznana przez władze miasta w 2003 r.). Placówka nie ma stałej siedziby, dwa pomieszczenia klasowe i mała biblioteka znajdują się w nieremontowanym budynku wynajmowanym przez TKP „Pokucie”. Mimo wielu zabiegów u władz miejskich szkoła nie może uzyskać nowej stałej siedziby. Należy zaznaczyć również, że przy szkole działa zespół taneczno-śpiewaczy „Pokucie”, który jest zawsze obecny na polskich uroczystościach i imprezach organizowanych w Kołomyi. Obecnie kształci się tam około 70 uczniów (dzieci i dorosłych). W szkole odbywają się zajęcia z języka polskiego prowadzone przez Stanisławę Kołusenko-Patkowską, lekarza kardiologa i prezesa TKP „Pokucie”, zajęcia z literatury, historii, geografii,

muzyki i informatyki; w tym roku wiele polskich placówek oświatowych na Ukrainie zostało bez nauczycieli kierowanych wcześniej przez Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli z Warszawy. Po wielogodzinnej uciążliwej podróży – 18 lutego br. spotkaliśmy się z oczekującymi nauczycielami i dziećmi w Kołomyi. Po powitaniu i przeniesieniu wszystkich prezentów z Polski delegację z Wrocławia zaproszono na bardzo interesujący występ młodych artystów – uczniów, którzy zarówno recytowali wiersze polskich poetów, jak i śpiewali polskie pieśni ludowe. Na zakończenie spotkania przekazano pozdrowienia i podziękowania dla Uniwersytetu Wrocławskiego za pamięć i pomoc dla naszych rodaków na Kresach. Drugim etapem akcji charytatywnej był wyjazd do Pikieliszek, małej miejscowości w rejonie wileńskim na Litwie. 12 marca br. delegacja z UWr dotarła do Pikieliskiej Szkoły Podstawowej. Placówka jest jedną ze stu ufundowanych na Wileńszczyźnie na cześć Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego w 1936 r., znajduje się w pobliżu odrestaurowanego dworku, byłej letniej rezydencji marszałka. Obecnie kształci się tutaj 37 dzieci pod kierunkiem 14 nauczycieli. Dyrektor szkoły Dariusz Wasilewski, oprowadzając wrocławskich gości po historycznym budynku szkoły, przedstawił dzieje placówki oraz sytuację polskich szkół na Wileńszczyźnie. O historii Pikieliszek barwnie opowiedział Ryszard Borejko – nauczyciel geografii, który od 49 lat uczy polskie dzieci w Pikieliszkach.

„In Litteris Libertas” – hasło umieszczone na sztandarze szkolnym w pełni podkreśla znaczenie placówki w kształceniu polskich dzieci. Gros z nich kształci się dalej w Wilnie. Po spotkaniu z dziećmi i nauczycielami, którzy serdecznie podziękowali społeczności uniwersyteckiej z Wrocławia za szkolne podarki, wrocławska delegacja udała się na wycieczkę do klasycystycznego dworku Aleksandry i Józefa Piłsudskich, który od 1930 r. spełniał funkcję letniej rezydencji. Marszałek bardzo cenił sobie to miejsce, gdzie w spokoju mógł poświęcić się ulubionym zajęciom: czytaniu książek i łowieniu ryb w znajdującym się obok jeziorze. Obecnie była rezydencja, wspaniale odrestaurowana, służy mieszkańcom jako biblioteka wsi Pikieliszki. Warto wspomnieć, że ta uroczą miejscowość położona jest na skrzyżowaniu dróg wiodących do Wilna, Niemenczyna i Mejszagoly. Pamiętając o poprzednich wyjazdach na Ukrainę i Litwę i o potrzebach polskich szkół na Kresach, organizatorzy postarali się o dostarczenie zestawu komputerowego do Polskiej Sobotniej Szkoły w Borysławiu na Ukrainie, a także książek i zebranych wśród pracowników UWr pieniędzy na sztandar dla Bezdańskiej Szkoły Średniej im. Juliusza Słowackiego na Litwie. Wszystkim darczyńcom bardzo serdecznie dziękujemy, do podziękowań dołączają się: Borysław, Kołomyja, Bezdań, Pikieliszki.

Tadeusz Juchniewicz

Wieści ze Spitsbergenu

Na dalekiej Północy, w Arktyce, ciemność jest już tylko wspomnieniem – od początku trzeciej dekady kwietnia nad południową częścią Spitsbergenu nie ma wschodów i zachodów Słońca – rozpoczął się dzień polarny. Ten okres jest najbardziej lubiany przez wszystkich bywalców dalekiej Północy: nie ma potrzeby ograniczać swoich działań terenowych z obawy przed nadchodzącymi ciemnościami i badania można prowadzić tak długo, jak się chce (oczywiście na ile siły pozwolą...). Innymi zwiastunami bliskiego końca zimy są stada ptaków, które pojawiły się nad fiordem. Szczególnie silne emocje budzi w nas charakterystyczny świergot alcyków (*Alle alle*) – nierozwralnie kojarzący nam się z latem na Spitsbergenie.

Radosny nastrój związany z oczekiwaniem na dwudziestoczerogodzinne jasności został zakłócony wieściami z Polski: informacja o katastrofie prezydenckiego samolotu dotarła do nas wkrótce po tym wydarzeniu... W tym dniu nie było już wyjazdów terenowych – wszyscy snuli się zadumani po zabudowaniach stacji polarnej, a na znak żałoby opuszczono do połowy masztu flagę i po południu zapalono znicze pod krzyżem na Przylądku Wilczka.

Na kilka dni przed tragicznym lotem, na lodzie pokrywającym Zatokę Białego Niedźwiedzia doszło do innego smutnego wydarzenia. Przez kilka kolejnych dni stacja polarna była odwiedzana kilkakrotnie przez niedźwiedzie z około półtorarocznym młodym oraz przez dorosłego samca. O wizytach nieproszonych gości byliśmy informowani wściekłym ujadaniem naszych dzielnych psów, które były naturalnym obiektem zainteresowania potężnych niedźwiedzi (jako potencjalne źródło substancji odżywczych). W jednym ze „starć” nasza suka, Lola, została potraktowana

pazurem i na tylnej łapie powstała kilkunastocentymetrowa rana – na szczęście uszkodzona została tylko skóra, a mięsień pozostał nienaruszony. Po telefonicznych konsultacjach z zaprzyjaźnionym weterynarzem postanowiliśmy Lolę poddać zabiegowi chirurgicznemu i po wprowadzeniu jej w stan narkozy założyliśmy 16 szwów. Zabieg przeprowadzono niezwykle profesjonalnie i Lola już czuje się znakomicie, aczkolwiek obecnie wykazuje dużą wstrzeźliwość w stosunku do przechodzących opodal stacji niedźwiedzi. W kolejnym dniu po ataku na naszych czworonożnych obrońców doszło do nieoczekiwanego spotkania tej trójki niedźwiedzi na pobliskiej zatoce – niestety, dla młodego osobnika spotkanie okazało się fatalne w skutkach i został on uśmiercony przez dorosłego samca... po czym – ku rozpaczycy jego matki – zjedzony! Kanibalizm wśród niedźwiedzi nie jest czymś niezwykłym i młode osobniki często są zabijane przez dorosłe samce, które w ten sposób eliminują potencjalnych rywali oraz przyspieszają moment wejścia w stan

plodności samicy pozbawionej młodego, dzięki czemu będzie możliwe przekazanie własnej puli genowej potomstwu. Samiec kanibal nie był w stanie na raz zjeść młodego niedźwiedzia (jednorazowo może zjeść ok. 60-80 kg mięsa) i przez kilka dni nie opuszczał miejsca posiłku, co jakiś czas odganiając kręcącą się wokół samicę. Aż w końcu silny wiatr przedmuchał lód z zatoki, a resztki niedźwiedziego ścierwa wpadły do wody.

Pod koniec marca mieliśmy w stacji niezwykle gości – grupa naukowców z Norsk Polarinstitut badająca okoliczne niedźwiedzie polarne została zmuszona do skorzystania z noclegu w stacji: po zatankowaniu paliwa z beczek znajdujących się nieopodal naszych zabudowań okazało się, że nie mogą dotrzeć do Longyearbyen. Gęsta mgła zasnuła obszar na północ od Hornsundu i lot niewielkim, jednosilnikowym helikopterem mógł być niebezpieczny. Naukowcy wylądowali na naszym podwórku (helikopter musiał być przez całą noc podgrzewany za pomocą energii elektrycznej) i spędzili

noc w pokojach gościnnych. Dzięki tej wizycie mieliśmy możliwość uzyskania wielu ciekawych informacji na temat ich pracy oraz obiektów ich badań. Niezwykłe wrażenie zrobiły na nas zdjęcia wykonywane w trakcie ich prac terenowych: niedźwiedzie usypiane są za pomocą specjalnych środków odurzających, które działają różnie na te drapieżniki. Czasem w trakcie pobierania próbek krwi usypiony osobnik jest w stanie resztkami świadomości podnieść głowę i nieprzytomnym wzrokiem rozejrzeć się wokół – osoby bez doświadczenia mogłyby mieć po takim epizodzie powody do dużych emocji. Badania muszą trwać dość szybko, ponieważ substancja odurzająca działa tylko około godziny, chociaż wybudzony niedźwiedź dosyć długo nie może zrozumieć, co mu się przydarzyło i jeszcze przez kilka godzin woli odpoczywać. O skuteczności aplikowanego środka usypiającego świadczą odciski łap niedźwiedzia uciekającego przed lecącym nad nim śmigłowcem: początkowo pozostawiany przez niego ślad jest zupełnie prosty, lecz już po chwili przypomina sinusoidę. W trakcie krótkiej przymusowej drzemki niedźwiedzie są dokładnie mierzone, ważone (o ile nie są zbyt ciężkie dla pięcioosobowego zespołu badawczego), pobiera im się próbki krwi do badań genetycznych i toksykologicznych oraz znakuje, wykonując tatuaż (unikalna kombinacja liczb i liter) zielonym barwnikiem po wewnętrznej stronie wargi. W rozmowach z badaczami okazało się, że nie wszystkie niedźwiedzie są skłonne do wędrowania wokół Svalbardu. Niektóre znajdują sobie inną strategię na przetrwanie w tych trudnych warunkach i osiedlają się w jednym miejscu. Tak się składa, że w fiordzie Hornsund jest jeden dorosły osobnik (być może jest to opisany już kanibal), który pozostaje tutaj od narodzin, a jego matka również jest stałą mieszkanką naszego fiordu... Znakowanie niedźwiedzi na Svalbardzie dobiegło końca i z informacji, jakie udało się nam uzyskać od norweskich uczonych, w czasie miesięcznych działań terenowych zbadali oni 49 osobników.

Wraz z pojawieniem się w stacji nowych osób rozpoczęły się nowe działania terenowe. W tym roku przybył do nas m.in. dwuosobowy zespół naukowców z Instytutu Oceanologii PAN w Sopocie, który od wielu lat monitorował parametry fizyko-chemiczne wód morskich z pokładu statku „Oceania” w trakcie letnich rejsów po wodach arktycznych. Tym razem badacze chcieli dowiedzieć się, czy istnieją jakieś wyraźne zmiany w okresie zimowym. W tym celu wiercili dziury w lodzie morskim u podnóża czoła lodowca Hansa oraz wypływali łodzią na środek fiordu, by przeprowadzić za pomocą specjalnej

sondy pomiary profilowe. Ze wstępnych analiz nie wynika, by weszczone zmiany klimatyczne w jakiś katastrofalny sposób wpływały na wody fiordu Hornsund. Przy okazji pobytu nowych gości na stacji mogliśmy usłyszeć wiele nowych „polarnych” opowieści. Jedną z ciekawszych dotyczy pewnego zimownika, który przebywał wiele lat temu na Spitsbergenie, a jako pamiątki z pobytu w tym niezwykłym miejscu przywiózł sobie kości wielorybów (jeszcze do niedawna było ich mnóstwo w okolicy, lecz szybko zniknęły z krajobrazu za sprawą różnego rodzaju zbieraczy pamiątek). Trofea przechowywane w mieszkaniu pewnego dnia trafiły do nadmorskiego lasu przy wydatnej pomocy ześluszczonej eks-małżonki. Pozostałości po wielorybach zostały odkryte przez przygodnego grzybiarza, a lokalni dziennikarze dość szybko ogłosili na łamach gazet, że odnaleziono szczątki wielorybów, które nie tak dawno musiały zamieszkiwać Morze Bałtyckie. I tak kilka porzuconych kości stało się sensacją naukową...

W trakcie różnych spotkań często powraca się opowieściami do osób, które w jakiś nietuzinkowy sposób zapisały się w historii Svalbardu. Często są to traperzy, którzy niekiedy spędzili całe życie w tej niegościnnej, zdawać by się mogło, krainie. Ciekawa jest historia pewnego Norwega (nadal żyjącego), który ma dom wybudowany na wyspie sąsiedniego fiordu. Ów człowiek zajmuje się pozyskiwaniem puchu z edredonów

(*Somateria mollissima*), który słynie z doskonałych właściwości termoizolacyjnych. Puch pozyskuje się już po odlocie kaczek. Największym problemem po pozyskaniu tego wartościowego materiału jest jego odpowiednie oczyszczenie z różnych niepożądanych dodatków, do czego pomyślnie Norweg wykorzystywał początkowo bębny od starej pralki automatycznej, lecz obecnie swój wynalazek udoskonalił i zwiększył jego efektywność. Ten starszy pan jest znany jednak ze swojego dość ekscentrycznego zachowania. Nie do końca jest pewne, czy jest ono w pełni świadome, czy być może wynika z pewnych zaburzeń osobowościowych spowodowanych długotrwałym odosobnieniem. Dość wspomnieć o epizodzie, kiedy to był on głównym sprawcą strzelaniny z broni myśliwskiej, w której nieomal zastrzelony został jego syn... Na szczęście historia zakończyła się szczęśliwie, lecz traper został pozbawiony prawa do posiadania broni palnej... Niełatwo jest wówczas żyć w chatce z dala od jakiegokolwiek cywilizacji. Można tylko przypuszczać, że stary Norweg nie do końca zastosował się do zakazu posiadania broni palnej i na pewno ma jakiś „strzelający kij” jako środek obronny.

Mijający miesiąc obfitował w szczególne wydarzenia, a wybuch wulkanu na Islandii i wyrzucony do atmosfery pył miał również wpływ na życie w stacji: ogólnoeuropejska panika dotarła na Spitsbergen. Wyjątkowa sytuacja skłoniła gubernatora

Svalbardu do wydania decyzji o zakazie lotów komercyjnych śmigłowcami na terenie archipelagu, co pokrzyżowało plany powrotu do kraju naszym wiosennym gościom. Na szczęście lata praktyki polarnej nauczyły ich dynamicznego planowania (tzw. *polar flexibility*) i szybko zdecydowali się oni na powrót do Longyearbyen skuterami przez lodowce. Na szczęście doskonała pogoda nie była w tym okresie przeszkodą. Wyjazd ze stacji wcale nie jest równoznaczny z istnieniem realnej szansy na szybki przelot do kraju: na razie realizowane są tylko loty do Oslo, a dalsze odcinki trasy powrotnej należy pokonywać środkami transportu naziemnego. Jako zimownicy z pewnym dystansem możemy patrzeć na zbiorową histerię wywołaną erupcją niewielkiego wulkanu daleko od cywilizowanego kontynentu europejskiego. Wydarzenia ostatnich kilku miesięcy (m.in. mroźna i śnieżna zima) pokazały, jak wciąż uzależnieni jesteśmy od nieprzewidywalnych sił przyrody. Nawet jeśli niektórym technokratom wydaje się, że skutki takich zdarzeń można ograniczyć do minimum za pomocą techniki... Czasami należy zaakceptować pewne zjawiska. Wiosna dla zimowników to dość specyficzny okres. I to z wielu powodów, do których należy zaliczyć pojawienie się świateł w ciągu całej doby (nawyk gaszenia żarówek, gdy opuści się jakieś pomieszczenie na długo pozostanie każdemu

fot. Sebastian Sikora

z nas...). Kolejnym jest nagłe pojawienie się nowych osób na stacji: skład zwiększa się ponad dwukrotnie. Nikt już nie przestrzega wypracowanych przez zimowe miesiące rytuałów, a każdy zimownik musi znaleźć sobie nowe miejsce przy stole w trakcie spożywania obiadu. Coś się skończyło... Nieubłaganie zbliża się wielkimi

krokami koniec zimowania – skład nowej ekipy zimującej jest już znany i to oni staną się nowymi bohaterami... Na szczęście pozostaje nam jeszcze kilka miesięcy, by cieszyć się tym niezwykłym miejscem, jakich niewiele jest już na świecie...

Sebastian Sikora

Z obrad Senatu UWr

31 marca 2010 r.

Obradom przewodniczył rektor prof. Marek Bojarski.

Senat

☐ zatrudnił na stanowisku docenta na czas nieokreślony od 1 IV 2010 r. dr. Jacka Witkowskiego w Instytucie Historii Sztuki

Senat

☐ powołał Radę Fundacji dla Uniwersytetu Wrocławskiego na kadencję 2010–2012

Radę Fundacji dla UWr tworzą

- ♦ prof. UWr Marcin Cieński
- ♦ prof. Mirosława Czarnecka
- ♦ prof. UWr Marek Górny
- ♦ prof. Jan Harasimowicz
- ♦ prof. Zbigniew Jurek
- ♦ prof. UWr Karol Kiczka

- ♦ prof. Zdzisław Latajka
- ♦ doc. Leszek Ryk

Senat

☐ przyznał Złote Medale Uniwersytetu Wrocławskiego

prof. Conradowi Firlingowi z Uniwersytetu Minnesota w Duluth

prof. Stanisławowi Lorencowi z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

prof. Janowi Przybyłkowi z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Senat

☐ zatwierdził zmiany Statutu Uniwersytetu Wrocławskiego (p. BIP, uchwały Senatu)

Senat

☐ przyjął uchwałę w sprawie obchodów 200-lecia odnowienia Uniwersytetu Wrocławskiego (1811–2011)

UCHWAŁA Nr 24/2010

Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 31 marca 2010 r.

w sprawie obchodów 200-lecia odnowienia Uniwersytetu Wrocławskiego (1811–2011)

Ponad dwieście lat temu w Królestwie Prus, upokorzonym przez zwycięską armię Napoleona, rozpoczęto dzieło głębokiej przebudowy państwa. Przeprowadzona w 1810 roku powszechna sekularyzacja dóbr kościelnych stworzyła materialne podstawy reformy systemu oświaty i szkolnictwa wyższego, przygotowanej pod kierunkiem Wilhelma von Humboldta. Najważniejszy akt tej reformy – powołanie do życia państwowego Uniwersytetu Berlińskiego – postawił pod znakiem zapytania sens istnienia jedynej dotąd uczelni wyższej na

terytorium Brandenburgii, Uniwersytetu Viadrina we Frankfurcie nad Odrą, działającego od 1506 roku. Rozkaz gabinetowy króla Fryderyka Wilhelma III z dnia 24 kwietnia 1811 roku zarządził przeniesienie Viadriny do Wrocławia i połączenie jej z istniejącym tu od 1702 roku Uniwersyte-tem Leopoldyńskim.

Kształt nowej uczelni, zwanej odtąd Universitas Litterarum Wratislaviensis, określił rozkaz gabinetowy króla Fryderyka Wilhelma III z dnia 3 sierpnia 1811 roku. Na jego mocy połączono wszystkie zasoby materialne, zbiory naukowe i biblioteczne obu uczelni. Majątek ten uzupełniły cenne rękopisy, książki i dzieła sztuki przejęte z sekularyzowanych klasztorów śląskich. Powołano do życia pięć wydziałów: teologii katolickiej, teologii ewangelickiej, prawa, medycyny i filozofii. Współistnienie dwóch wydziałów teologicznych, jeszcze u schyłku XVIII stulecia niewyobrażalne, podkreślać miało nową politykę wyznaniową państwa, opartą na właściwych epoce Oświecenia ideałach tolerancji.

To właśnie ta uczelnia, sukcesywnie rozbudowywana i wyposażana, stała się wkrótce jednym z najważniejszych ośrodków nauki w Królestwie Prus, a później także w całym Cesarstwie Niemiec. Studiowali tu i wykładali sławni uczeni, laureaci Nagrody Nobla i wielu innych prestiżowych wyróżnień. Uniwersytet Wrocławski stał się także ważnym etapem kariery naukowej, literackiej i politycznej wielu wybitnych Polaków. Nawet w okresie nazistowskim, kiedy nad stosunkami polsko-niemieckimi zaczęły się zbierać coraz ciemniejsze chmury, polscy uczeni z Warszawy, Krakowa, Lwowa i Wilna korzystali z przebogatyh zbiorów wrocławskiej Biblioteki Uniwersyteckiej. Nie wyobrażali sobie studiów nad dziejami Polski i Europy Środkowej bez uwzględnienia jej zasobów. My, społeczność akademicka polskiego Uniwersytetu Wrocławskiego, czujemy się spadkobiercami wszystkich tych ideałów, w imię których na początku XIX stulecia powoływano do życia szkoły wyższe nowego typu: uwolnione od służby religijnym dogmatom, otwarte na wyzwania szybko modernizującego się świata. W akcie założycielskim Universitatis Litterarum Wratislaviensis dostrzegamy te same wartości, które przyświecały twórcom Uniwersytetu Berlińskiego, utworzonego w roku 1810, i Uniwersytetu Warszawskiego, utworzonego w roku 1815. Nasz jubileusz chcemy zatem obchodzić wspólnie z tymi uczelniami, a także ze społecznością akademicką Europejskiego Uniwersytetu Viadrina we Frankfurcie nad Odrą, który wznowił działalność w 1991 roku. Od rozkazu gabinetowego z 3 sierpnia 1811 roku istniał on nadal –

dzięki swoim zbiorom i tradycji naukowej – w murach naszej uczelni.

Do wspólnych obchodów zapraszamy te szkoły wyższe Wrocławia, które wyrosły z tradycji dawnych wydziałów i instytutów uniwersyteckich: Akademię Medyczną im. Piastów Śląskich, Uniwersytet Przyrodniczy, Papieski Wydział Teologiczny, Akademię Muzyczną i Akademię Wychowania Fizycznego. Niech jubileusz roku 2011 stanie się ważnym etapem na drodze do integracji – a raczej reintegracji – całego wrocławskiego środowiska naukowego.

Świadomi roli Uniwersytetu Wrocławskiego w procesie polsko-niemieckiego dialogu i pojednania, zwracamy się do prezydentów Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Federalnej Niemiec z prośbą o objęcie obchodów 200-lecia Odnowienia Uniwersytetu Wrocławskiego patronatem honorowym.

Rok 1811 to jedna z przełomowych dat w dziejach naszej uczelni, obok roku 1702, kiedy powstały jej pierwsze dwa wydziały, i roku 1945, kiedy Uniwersytet Wrocławski wznowił działalność jako jedna z najważniejszych instytucji publicznych na terenie przyłączonych do Polski Ziemi Zachodnich i Północnych. Dlatego wzywamy całą społeczność akademicką Uniwersytetu Wrocławskiego, pracowników, doktorantów i studentów, do włączenia się w przedsięwzięcia planowane z okazji jubileuszu: konferencje i seminaria naukowe, wystawy i koncerty. Opracowaniem ich kalendarium zajmie się Komitet Organizacyjny powołany przez Jego Magnificencję Rektora. Niech wspólna refleksja nad dziejami akademickich dyscyplin, uprawianych dawniej i dziś na Uniwersytecie Wrocławskim, przypomnienie wielu wybitnych postaci, które ugruntowały sławę uczelni, prezentacja naukowego instrumentarium, zbiorów muzealnych, zasobów bibliotecznych i archiwalnych, uświadomią nam wszystkim wielki intelektualny i materialny potencjał, jakim dysponujemy. Sprawia to, że łatwiej podołamy wymaganiom, jakie przyniesie nadchodzący czas.

Przewodniczący Senatu
Rektor Uniwersytetu Wrocławskiego
prof. dr hab. Marek Bojarski

Komunikaty

- ♦ Senat minutą ciszy uczcił pamięć zmarłego dr. Jana Tadeusza Kołodyńskiego, emerytowanego adiunkta z Instytutu Genetyki i Mikrobiologii.
- ♦ MNiSW informuje, że projekt nowelizacji ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym jest umieszczony na stronie Ministerstwa, został też rozesłany do konsultacji z partnerami

społecznymi. MNiSW oczekuje na uwagi ze środowiska akademickiego.

- ♦ Komisja Zakładowa NSZZ „Solidarność” w trzydziestolecie powstania NSZZ „S” zaproponowała nadanie jednej z sal w gmachu głównym imienia Solidarności.
 - ♦ Senat zdecydował o wsparciu Towarzystwa Przyjaciół Dzieci kwotą w wysokości 10 000 zł.
 - ♦ Ks. bp Marek Jędraszewski, delegat Konferencji Episkopatu Polski ds. Duszpasterstwa Akademickiego, zaprasza do udziału w pielgrzymce akademickiej. Szczegółowe informacje dostępne są w Biurze Rektora.
 - ♦ Budynek biotechnologii wybuduje firma SKANSKA. Budowa tego obiektu będzie kosztować 47 mln zł.
 - ♦ UWCr otrzymał pakiet oprogramowania STATISTICA
 - ♦ UWCr otrzymał środki na badania własne w wysokości ubiegłorocznego funduszu, a na działalność statutową – w porównaniu z rokiem ubiegłym fundusz został zmniejszony.
- Rozdysponowane zostały środki na organizację konferencji; w tym roku dofinansowanie nie jest duże. Pozostałe środki zostaną przeznaczone na granty indywidualne.
- ♦ Prowadzony będzie audyt zewnętrzny funduszy statutowych. Doraźnie przeprowadzony zostanie audyt wewnętrzny, do którego wybrano losowo Wydział Matematyki i Informatyki oraz Wydział Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska.
 - ♦ Wprowadzone zmiany statutowe zobowiązują rady wydziału do wypracowania parametrów oceny pracowników i nadeślania ich do senackiej Komisji Kadr i Zatrudnienia. Regulamin dla całej uczelni, uwzględniający parametry przyjęte przez rady wydziałów, uchwała Senat.
 - ♦ Prorektor Ryszard Cach zachęcił do przeanalizowania propozycji zmian w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym dostępnych na stronie internetowej MNiSW.

(zebr. kad., ak)

Nowości Wydawnictwa UWr

Nowe książki oficyny wydawniczej Uniwersytetu Wrocławskiego.

♦ **Studia historycznoprawne**, Alfred Konieczny (red.), 2009, seria „Prawo” 310, AUWr 3180, format B5, ss. 267, cena 28 zł.

Najnowszy tom w serii „Prawo” zawiera prace poświęcone zagadnieniom historycznoprawnym od czasów starożytnych do drugiej wojny światowej. Pierwszy artykuł zawiera tłumaczenie III mowy ateńskiego logografa Izajosa, poprzedzone obszernym komentarzem jego autora. Pozostałe prace omawiają m.in. zagadnienia sądownictwa średniowiecznego i nowożytnego, funkcjonowanie sejmów w okresie pruskim, kwestie z zakresu ustawodawstwa II Rzeczypospolitej oraz problem deportacji wrocławskich Żydów podczas drugiej wojny światowej. Tom wieńczy artykuł poświęcony bogatym zbiorom XIX-wiecznych podręczników prawa będącym w posiadaniu Biblioteki Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego.

♦ **Podzwonne dla granic. Polsko-czeskie linie podziałów i miejsca kontaktów w języku, literaturze i kulturze**, Jaroslav Lipowski, Dorota Żygadło-Czopnik (red.), 2009, AUWr 3182, format B5, ss. 422, cena 25 zł.

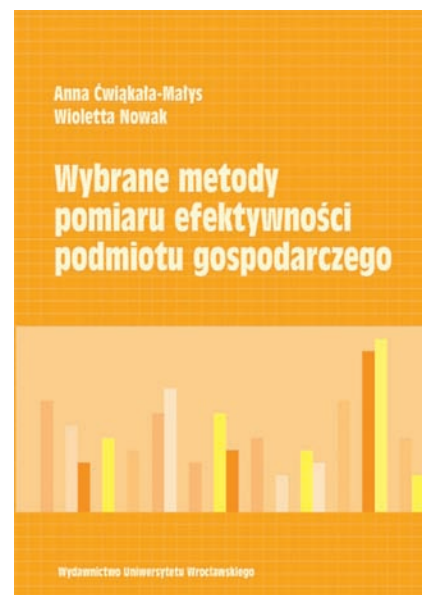
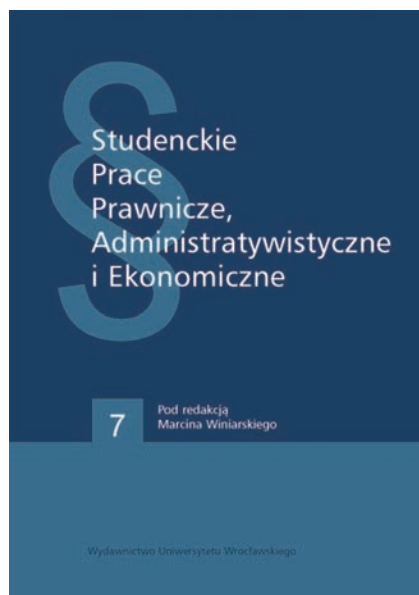
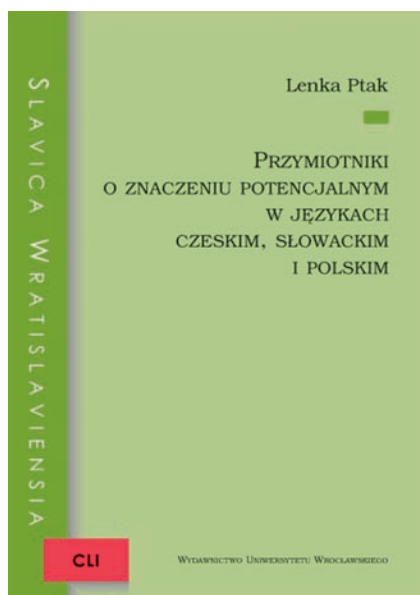
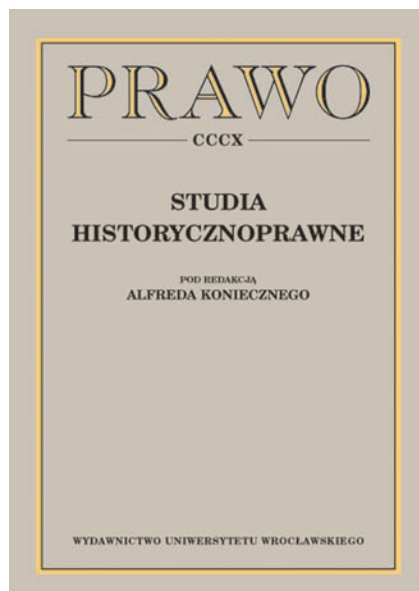
Niniejsza publikacja jest pokłosiem międzynarodowej konferencji naukowej, która odbyła się w kwietniu 2008 roku. Część I zatytułowana *Literatura i kultura* obejmuje następujące działy: *Granice fizyczne (państwowe i geograficzne)*, *Inne granice (mentalna i literacka przestrzeń)*,

Brutalne konsekwencje przekraczania granic i świadectwo ich niewoli, *Przekład, komparatystyka i praktyka transwersji kulturowych (artystycznych i psychologicznych)* oraz *Podobieństwa w różnicy*. Część II pt. *Język tworzą dwa działy: Zagadnienia wewnątrzjęzykowe i Zagadnienia języko-wo-kulturowe*. Publikację wieńczy *Przyczynki dziennikarskie*. Swoiste zacieranie granic między naszymi narodami odbywa się w sferze politycznej i gospodarczej, ale również daje się zauważyć w rozmaitych działaniach kulturalnych i naukowych, niemieszczących się w zamkniętych umownych granicach.

♦ **Przymiotniki o znaczeniu potencjalnym w językach czeskim, słowackim i polskim**, Lenka Ptak, 2009, seria „Slavica

Wratislaviensia” CLI, AUWr 3193, format B5, ss. 178, cena 18 zł.

Przedmiotem zainteresowania autorki są przymiotniki dewerbalne o znaczeniu potencjalnym, występujące w językach polskim, czeskim i słowackim. Analiza obejmuje derywaty utworzone za pomocą formantów głównych charakteryzujących się wysoką produktywnością oraz regularnością semantyczną i formalną. Jej przeprowadzenie umożliwiło autorce ustalenie podstawowych różnic i podobieństw między opisywanymi językami w zakresie parametrów słowotwórczych. Wśród niewątpliwych zalet pracy należy wspomnieć obszerną podstawę źródłową, obejmującą nie tylko materiał słownikowy, lecz także wypisy własne autorki oraz klarowność i rzeczowość wykładu.

♦ **Studenckie Prace Prawnicze, Administratywistyczne i Ekonomiczne 7**, Marcin Winiarski (red.), 2010, AUWr 3205, format B5, ss. 136, cena 15 zł.

Tom VII wydawanego przez Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego cyklu pod tytułem „Studenckie Prace Prawnicze, Administratywistyczne i Ekonomiczne” zawiera część artykułów opracowanych na podstawie wygłoszonych referatów i odbytych dyskusji podczas VII Międzynarodowej Studenckiej Konferencji Naukowej „Konsumenci, Przedsiębiorstwo, Gospodarka Światowa. Determinanty i skutki postępu technicznego”, która odbyła się w grudniu 2009 roku we Wrocławiu i Kudowie Zdroju. Została ona zorganizowana przez studentów z Naukowego Koła Ekonomistów, z udziałem gości zagranicznych – w tym grupy

studentów z Ukrainy z Uniwersytetu Lwowskiego im. I. Franki.

♦ **Wybrane metody pomiaru efektywności podmiotu gospodarczego**, Anna Ćwiąkała-Małys, Wioletta Nowak, 2009, AUWr 3199, format B5, ss. 262, cena 32 zł. W procesie budowy nowoczesnej gospodarki wzrasta rola właściwego zarządzania podmiotem gospodarczym i wyboru metody, która umożliwia pomiar efektywności podmiotu gospodarczego. Do oceny efektywności działalności podmiotu gospodarczego często stosuje się analizę wskaźnikową. Wskaźniki oblicza się na podstawie danych zawartych w sprawozdaniach finansowych. O podstawach prawnych sprawozdań finansowych podmiotów gospodarczych traktuje pierwszy rozdział książki. W dalszej części pracy

przedstawiono analizę wskaźnikową danych zawartych w sprawozdaniu finansowym podmiotu gospodarczego, analizę progu rentowności w podmiocie gospodarczym, klasyczną i uogólnioną analizę wrażliwości zysku w podmiocie, który produkuje jeden oraz wiele produktów, a także podstawy teoretyczne nieparametrycznych metod pomiaru efektywności.

przyg. Marzena Golisz

Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego Sp. z o.o.

50-137 Wrocław, pl. Uniwersytecki 15
tel.: (071) 375-28-09,
tel./faks: (071) 375-27-35
biuro@uwur.com.pl
Dział Handlowy:
tel.: (071) 375 28 85
tel./faks: (071) 375 25 07
marketing@uwur.com.pl
www.uwur.com.pl

Długosz po wrocławsku

Konkurs im. Jana Długosza to niezależna impreza kulturalna, towarzysząca Krajowym Targom Książki w Krakowie. W zamiarze organizatorów ma promować wartościowe dzieła z szeroko pojętej humanistyki, które – choć doceniane przez środowiska naukowe – z racji swojego charakteru mają niewielkie szanse, aby stać się bestsellerami w rozumieniu *stricte marketingowym*.

Nagroda im. Jana Długosza jest przyznawana od 1998 r. i wręczana corocznie na Targach Książki w Krakowie. Zwycięzca otrzymuje wysoką nagrodę pieniężną i statuetkę dłuta Bronisława Chromego. W ciągu tych 12 lat wśród laureatów znaleźli się uczeni o tak znanych nazwiskach, jak Barbara Skarga (1998 – *Tożsamość i różnica. Eseje metafizyczne*), Stefan Świeżawski (2001 – *Dzieje europejskiej filozofii*

klasycznej), Jan Błoński (2002 – *Witkacy*) i Jerzy Strzelczyk (2007 – *Zapomniane narody Europy*).

Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego bierze udział w konkursie od początku i – jeśli uwzględnić znaczną liczbę wydawnictw zainteresowanych zdobyciem tej prestiżowej nagrody – z poważnymi sukcesami. Największy z nich to niewątpliwie zwycięstwo i zdobycie statuetki w roku 2003 przez świetną książkę Teresy Kostkiewiczowej *Polski wiek światła. Obszary swoistości*.

W tym roku Rada Wydawnicza Wydawnictwa Uniwersytetu Wrocławskiego postanowiła rekomendować do Nagrody Długosza trzy pozycje. Są to: z serii „Musicologica Wratislaviensis” Wojciecha Bońkowskiego (UWr) – *Dziewiętnastowieczne edycje dzieł Fryderyka Chopina jako aspekt historii recepcji*, z serii „Monografie Fundacji na rzecz Nauki Polskiej” Macieja

Gorczyńskiego (UWr) – *Prace u podstaw. Polska teoria literatury w latach 1913–1939*, oraz kolejny tom z serii „Dramat – Teatr” – dzieło Henryka Jurkowskiego (AT Warszawa, PWST Kraków) – *Przemiany ikonosfery. Wizualny kontekst sztuki teatru*.

♦ **Dziewiętnastowieczne edycje** Bońkowskiego to praca powstała – jak stwierdził sam autor – ze zdumienia. Że mianowicie wciąż jeszcze nie ma opracowań przedstawiających historię edycji dzieł Chopina. A gdy już praca powstała – budzi kolejne zdumienie. Tym razem czytelnika: że twórczość Chopina aż tak bardzo była w XIX wieku „trywializowana, instrumentalizowana, ideologizowana [...]”, rekontekstualizowana, dookreślana, komentowana,

Konkurs im. Jana Długosza nominacje i nagrody dla książek WUWr

- Lucylla Pszczółowska, *Wiersz polski. Zarys historyczny*, nominacja w 1998.
- Ryszard Nycz, *Język modernizmu*, nominacja w 1998.
- Jacek Banaszkiewicz, *Polskie dzieje bajeczne Mistrza Wincentego Kadłubka*, nominacja w 1999.
- Teresa Kostkiewiczowa, *Polski wiek światła. Obszary swoistości*, Nagroda im. Jana Długosza w 2003.
- Mirosław Kocur, *We władzy teatru. Aktorzy i widzowie w antycznym Rzymie*, nominacja w 2006.
- Nikodem Bończa Tomaszewski, *Źródła*

narodowości. Powstanie i rozwój polskiej świadomości w II połowie XIX i na początku XX wieku, nominacja w 2007.

- Piotr Żbikowski, *W pierwszych latach narodowej niewoli. Schyłek polskiego oświecenia i zwiastuny romantyzmu*, nominacja w 2008.

- Wojciech Tomasik, *Ikona nowoczesności. Kolej w literaturze polskiej*, nominacja w 2008.

- Romuald Kaczmarek, *Italianizmy. Studia nad recepcją gotyckiej sztuki włoskiej w rzeźbie środkowo-wschodniej Europy (koniec XIII – koniec XIV wieku)*, nominacja w 2009.

tłumaczona, analizowana [...], nobilitowana [...]. Tekst nutowy utworu Chopina [...] stawał się bezwolnym przedmiotem dowolnych interwencji i modyfikacji; tekst i kontekst zmieniano w zależności od potrzeb i zamiarów". I choćby z tego tylko powodu jest to książka fascynująca.

♦ **Prace u podstaw** Gorkczyńskiego to książka poświęcona historii polskich badań

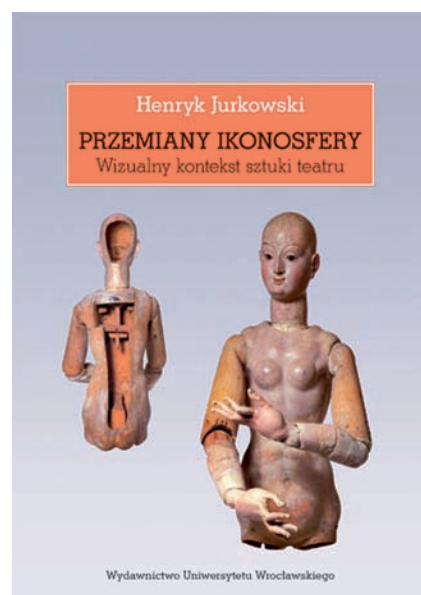

teoretycznoliterackich okresu międzywojennego o tytule znaczącym: pojawiające się w tytułowym kontekście „podstawy” sygnalizują i początki nowoczesnych polskich badań literaturoznawczych, i pierwszeństwo teorii literatury (której poświęcona jest książka) w porządku poznawczym dyscypliny, i wreszcie odwołanie się do jej ówczesnych podstaw – literaturoznawczych koncepcji doby pozytywizmu. Jest to praca bardzo wyważona, wielopłaszczyznowa, ciekawie opowiadająca, jak i dlaczego powstała polska nowożytna nauka o literaturze, co przede wszystkim wpływało na jej kształt i jakie ówczesne kwestie wciąż jeszcze są inspirującą propozycją badawczą.

♦ **Przemiany ikonosfery** Jurkowskiego, choć ukazują się w serii „Dramat – Teatr”, poświęcone są nie teatrowi, ale jego słabiej zauważanemu na co dzień otoczeniu: tej ewoluującej przez stulecia i tysiąclecia przestrzeni, w której wzrastają i żyją twórcy i odbiorcy spektakli zarówno teatralnych, jak i para- czy nawet metateatralnych. Ponieważ autor z oczywistych względów musiał dokonać wyboru tylko kilku spośród wielu istotnych zjawisk plastycznych, skupił się na tych, które uznał za szczególnie istotne z punktu widzenia

widza współczesnego – spadkobiercy kultury śródziemnomorskiej: na przedstawieniach wizualnych w świecie religii chrześcijańskiej, nowożytnej ikonografii mitologicznej (od XV do XVIII wieku), realistycznym malarstwie świeckim i ikonografii epoki rewolucji, aż wreszcie „ikonicznym rozdarciu świata” współczesnego.

Krzysztof Uściński

Książki innych wydawców

Chemiczne Wilno

W serii „Rozprawy z dziejów nauki i techniki”, wydawanej przez Komitet Historii Nauki i Techniki PAN, ukazała się książka prof. Ignacego Z. Siemiona „Wilno chemiczne do połowy XIX stulecia”.

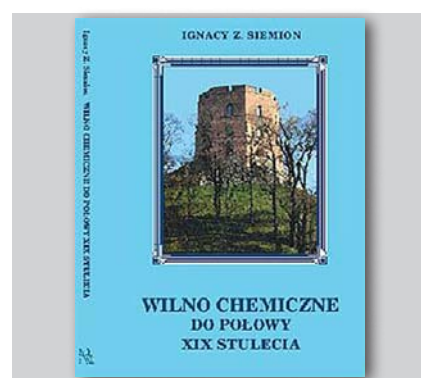
Nowa książka historyczna profesora Siemiona traktuje o nauczaniu chemii i pracach badawczych chemików w Wilnie w latach 1780–1850. Wcześniej ukazały się jego publikacje o chemikach: Juliuszu Jakubie Braunie, Bronisławie Radziszewskim i Augustynie Wróblewskim. Jest też autorem książek „Reakcje imienne chemików Polskich” (PWN, 1987) i „O chemikach polskich doby zaborów” (WUWr, 1995). „Wilno chemiczne do połowy XIX stulecia” ukazuje rozkwit Uniwersytetu Wileńskiego w latach dwudziestych XIX wieku i jego stopniową zagładę spowodowaną działaniami władz carskich.

Centralne miejsce w publikacji zajmuje postać i działalność Jędrzeja Śniadeckiego (1768–1838), uznawanego za ojca polskiej chemii, profesora chemii i medycyny na Uniwersytecie Wileńskim i wileńskiej

Akademii Medyko-Chirurgicznej. Jędrzej Śniadecki jako jeden z pierwszych prowadził wykłady z chemii po polsku i opracował pierwszy polski podręcznik chemii, który ukazał się w 1800 roku. Był twórcą polskiej terminologii chemicznej. To jemu zawdzięczamy m.in. używane do dziś nazwy pierwiastków: wodór, krzem, siarka czy węgiel. W 1804 roku wydał prekursorskie dzieło „Teoria jestestw organicznych”, w którym wysunął tezę o jedności materialnej świata ożywionego i nieożywionego oraz pisał o przemianie materii w organizmach żywych.

W „Wilnie chemicznym” znajdziemy też szkice o uczniach Śniadeckiego, do których należeli m.in. Ignacy Fonberg (o nim traktuje osobny rozdział) czy filomata Ignacy Domeyko, późniejszy profesor chemii i mineralogii oraz reformator szkolnictwa w Chile. Ostatni rozdział poświęcony jest życiu i pracy Teodora Grotthusa, prywatnego uczonego osiadłego na granicy Wileńszczyzny i Księstwa Kurlandzkiego.

Ignacy Zenon Siemion (ur.1932 r.) ukończył studia chemiczne w Moskwie w 1955 roku.

Profesorem zwyczajnym został w 1981 roku. Był kierownikiem Zakładu Chemii Organicznej na Wydziale Chemii Uniwersytetu Wrocławskiego. Jego prace badawcze koncentrują się na chemii i stereochemii peptydów i białek, a wielką pasją są dzieje chemii. Po przejściu na emeryturę prowadzi nadal wykłady z historii chemii. Był pomysłodawcą utworzenia na wydziale w 2006 roku Gabinetu Historii Chemii, którego jest opiekunem.

(MPL)

Brill Publishers wydało naszą złotą książkę

Książka Przemysława Wiszewskiego o tradycji dynastycznej Piastów, która przed dwoma laty otworzyła Złotą Serię Uniwersytetu Wrocławskiego, ukazała się właśnie nakładem Brill Publishers, prestiżowego wydawcy prac akademickich z zakresu humanistyki i nauk społecznych.

Holenderska oficyna Brill istnieje od 1683 r. Wydawane przez nią książki trafiają do poważnych, specjalistycznych bibliotek na całym świecie. Angielska wersja książki dr. hab. Przemysława Wiszewskiego ukazała się w serii poświęconej historii średniowiecza Europy Centralnej i Wschodniej. Nosi nieco zmieniony w stosunku do oryginału tytuł: „Domus Bolesłai. Values and social identity in dynastic traditions of medieval Poland (c. 966–1138)”. Wydawca poleca publikację historykom-mediewistom, socjologom badającym procesy kształtowania się tożsamości narodowej i państwowej wspólnot, a także szerszemu gronu czytelników zainteresowanych sposobami, w jaki władcy komunikowali się z poddanymi, jak przekazywany był w danej społeczności zespół wartości, który decydował o sposobie postrzegania przez tę społeczność siebie i otoczenia zewnętrznego.

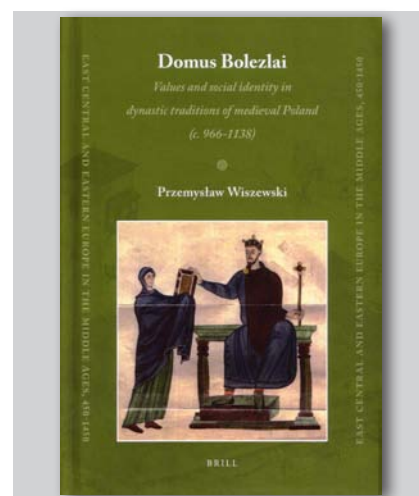
Warto dodać, że redaktorzy Brilla podjęli decyzję o wydaniu pracy wrocławskiego historyka zanim rozstrzygnięty został konkurs na publikację w Złotej Serii Uniwersytetu Wrocławskiego. Angielska wersja nie jest jednak prostym przekładem wersji polskiej. Autor, zgodnie

z zaleceniami recenzentów i holenderskiego wydawcy, wprowadził zmiany ułatwiające odbiór książki czytelnikowi nieobeznanemu z historią Europy Środkowej, zmienił strukturę pracy, radykalnie skrócił przedstawienie stanu badań, a przede wszystkim wysunął na plan pierwszy treści uniwersalne, kryjące się za rozważaniami dotyczącymi tradycji dynastycznej Piastów.

– Starałem się wyeksponować znaczenie tradycji, pojmowanej jako nośnik wartości, dla formowania się społeczeństwa narodu w średniowieczu. Chciałem pokazać na przykładzie fragmentu polskich dziejów, jak elity polityczne kreowały na użytek wewnętrzny i zewnętrzny wyidealizowany obraz relacji panujących w otoczeniu władcy, między władcą a poddanymi, a także między społecznością pod rządami Piastów a światem zewnętrznym – tłumaczy Wiszewski.

– Jak wszystkie te warstwy komunikacji nakładały się, jak modyfikowano przekaz i niesiony przez niego zestaw wartości w zależności od odbiorcy, do którego był adresowany. Wreszcie jak z upływem czasu ten sam obraz, ta sama opowieść, ale umieszczone w innym kontekście i wśród innych komunikatów, służyły przekazywaniu innych treści mających wzmacniać spójność społeczną danej grupy – wyjaśnia.

Wydawca powierzył przekład pracy Paulowi Barfordowi, mieszkającemu w Warszawie angielskiemu archeologowi. Koszty tłumaczenia pokrył grant Fundacji na rzecz Nauki Polskiej i środki wyasygnowane przez rektora Leszka Pacholskiego.

– Zainteresowanie dziejami Europy Środkowej, zwłaszcza czasami tak odległymi, jest stosunkowo niewielkie, ograniczone do grona specjalistów lub szczególnych amatorów historii. Wzrasta jednak, jeśli uda się wpisać swoją aktywność w szerszy, międzynarodowy nurt refleksji nad zjawiskiem o skali ogólnoeuropejskiej, czy też udowodni, że własne badania są na tyle oryginalne i ciekawe, iż pomimo egzotycznej treści warto je poznać ze względu na warsztat badawczy. Trudno mi powiedzieć, która z okoliczności zadecydowała o wydaniu mojej pracy przez Brill Publisher. Pozostaje mi cieszyć się, że książka wyszła i jest swoistym potwierdzeniem jakości badań prowadzonych na naszym uniwersytecie – mówi dr hab. Przemysław Wiszewski.

Małgorzata Porada-Labuda

Biologia atrakcyjności człowieka

Nakładem Wydawnictw Uniwersytetu Warszawskiego ukazała się książka „Biologia atrakcyjności człowieka”. Jest ona dziełem zespołu autorów pracujących pod kierunkiem prof. Bogusława Pawłowskiego, znanego i cenionego w świecie antropologa z Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Zakładu Antropologii PAN.

Książka adresowana jest przede wszystkim do badaczy uwarunkowań ludzkich preferencji i postrzegania atrakcyjności fizycznej człowieka, a więc do psychologów i biologów, w szczególności do antropologów biologicznych, ewolucjonistów,

etologów i ekologów behawioralnych. Jest to również kompendium wiedzy na temat ludzkiej atrakcyjności dla studentów biologii, psychologii, antropologii fizycznej i kulturowej, etnologii, socjologii, pedagogiki, medycyny (zwłaszcza estetycznej), filozofii (zwłaszcza specjalizacji estetyka) oraz *gender studies*. Książka, napisana prostym, jasnym językiem, będzie z pewnością fascynującą lekturą także dla czytelników zainteresowanych tą problematyką.

Prezentowano tu wszystkie aspekty biologicznego znaczenia atrakcyjności człowieka oraz mechanizmów ewolucyjnych, które ukształtowały ludzkie

preferencje względem cech dziecięcych oraz morfologicznych cech ludzkiego ciała (wysokości, budowy i proporcji ciała i twarzy oraz koloru skóry), a także zapachu i głosu u osób dorosłych. Szczegółowo omówiono współczesną

myśl ewolucyjną (mechanizmy doboru płciowego, sygnalizację biologiczną) tak ważną dla zrozumienia zachowań i preferencji człowieka. Wskazano wiele uniwersalizmów związanych z uznawaniem niektórych cech za atrakcyjne, a także

zaproponowano ekologiczne przyczyny odmiennych preferencji w różnych społeczeństwach i kulturach.

(wuw)

Odeszli na zawsze

Składamy najgłębsze wyrazy współczucia
**Rodzinom i Bliskim
tragicznie zmarłym
w katastrofie lotniczej
pod Smoleńskiem**

Rektor, Senat i pracownicy
Uniwersytetu Wrocławskiego

Najgłębsze wyrazy współczucia
Rodzinie i Bliskim
tragicznie zmarłego
w katastrofie lotniczej
pod Smoleńskiem
Ostatniego
Prezydenta Rzeczypospolitej
na Uchodźstwie
Doktora honoris causa
Uniwersytetu Wrocławskiego
**Ryszarda
Kaczorowskiego**

Rektor, Senat i pracownicy
Uniwersytetu Wrocławskiego

RYSZARD KACZOROWSKI
(26 XI 1919–10 IV 2010)

Działacz społeczny i polityczny, ostatni prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie (1989–1990). Doktor honoris causa Uniwersytetu Wrocławskiego (1991). Związany od dzieciństwa ze Związkiem Harcerstwa Polskiego, za tworzenie konspiracyjnych Szarych Szeregów trafił w 1940 r. do celi śmierci w sowieckim więzieniu. Wojskowy sąd po stu dniach zmienił najwyższą karę na 10 lat łagrów. Karę odbywał nad Kołymą w kopalni złota. Po zwolnieniu z zesłania w 1942 r. z armią polską dowodzoną przez gen. Władysława Andersa przeszedł cały szlak bojowy. Uczestnik bitwy pod Monte Casino. Po zakończeniu wojny pozostał w Wielkiej Brytanii i powrócił do harcerstwa. Jako absolwent Szkoły Handlu Zagranicznego

w Londynie zajmował się księgowością w przemyśle, równocześnie działał w emigracyjnych organizacjach społecznych, budując harcerstwo na obczyźnie. Naczelnikiem, a następnie przewodniczącym emigracyjnego ZHP był przez ponad 30 lat. W 1986 r. w rządzie na emigracji został ministrem ds. krajowych, w 1989 r., po nagłej śmierci Kazimierza Sabbata, objął stanowisko prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie. W grudniu 1990 r. urząd i insygnia władzy przekazał na Zamku Królewskim w Warszawie Lechowi Wałęsie.

Wiele razy przebywał z wizytą na Uniwersytecie Wrocławskim.

Był wśród pasażerów prezydenckiego samolotu, który rozbił się 10 kwietnia przy próbie lądowania na lotnisku w Smoleńsku. Trumna z ciałem Ryszarda Kaczorowskiego była przez kilka dni wystawiona w Belwederze. Ciało prezydenta Ryszarda Kaczorowskiego zostało złożone 20 kwietnia w podziemnej krypcie w warszawskiej Świątyni Opatrzności Bożej w Wilanowie.

(kad)

Kalejdoskop nauki

Nowy lek na WZW typu C

Miną lata zanim trafi na apteczne półki. Ale niesie dużą szansę na poprawę skuteczności i komfortu terapii wirusowego zapalenia wątroby typu C (WZW C).

Rekordowo gorący marzec

Ubiegły miesiąc był najgorętszym marcem na świecie w historii pomiarów – donosi Amerykańska Narodowa Służba Oceaniczna i Meteorologiczna (NOAA).

Czarne chmury

Większość osób, które przeżyły opad wulkanicznych popiołów, opowiada o „intensywnej ciszy”, która „zabija odgłosy życia”. Jak groźna może być erupcja islandzkiego wulkanu Eyjafjöll?

Razim to zwykły lęk przed obcym?

Niegrzeczny był biały czy czarny chłopiec – takie pytanie badacze zadali dwóm grupom dzieci. Okazało się, że dzieci z rzadkim defektem genetycznym, w wyniku którego tracą nieufność wobec obcych, nie ulegają także stereotypom rasowym.

Jerzy Waszyngton od 221 lat nie oddał książki

Pracownicy najstarszej biblioteki w Nowym Jorku odkryli, że pierwszy prezydent USA wypożyczył stamtąd dwie książki, których nigdy nie oddał – donosi portal BBC News.

Neurony lustrzane wreszcie nagrane

Naukowcom z Uniwersytetu Kalifornijskiego w Los Angeles po raz pierwszy udało się zarejestrować w mózgu ludzi aktywność neuronów lustrzanych odpowiedzialnych za empatię.

Europa pod wulkanem – jeszcze kilka dni

Mieliśmy pecha, bo wiatr zwykle spycha popiół z islandzkich wulkanów nad Arktykę. Wulkan Eyjafjöll, który obudził się po blisko dwustuletnim śnie, sparaliżował ruch lotniczy nad Europą Północną i Środkową

Ropuchy nas ostrzegają?

Te niecieszące się sympatią plaży być może potrafią to, co dla nauki wciąż stanowi wielką niewiadomą – przewidywać trzęsienia ziemi.

Radość z wulkanu

Przebudzony wulkan Eyjafjöll narobił sporego zamieszania. Nie wszyscy jednak się tym martwią. Dla wulkanologów i archeologów to prawdziwy uśmiech losu.

Gen otyłości i... niszczących mózgow

Wariant genu FTO odpowiedzialnego za skłonność do otyłości zwiększa również podatność na choroby neurodegeneracyjne – donosi magazyn „Proceedings of the National Academy of Sciences”.

Wyjątkowo odlotowe badania

Badacze z Oxford University i węgierskiego Eötvös University zbadali, w jaki sposób lecące wspólnie gołębie „wypracowują” decyzje dotyczące zachowania całego stada.

Pierwsze zwierzęta, które oddychają siarkowodorem

Odkryto pierwsze gatunki zwierząt, które potrafią żyć, oddychając beztlenowo – donosi magazyn „BMC Biology”. Znaleźni w głębi osadów na dnie Morza Śródziemnego

przedstawiciele kolczugowców (grupa mikroskopijnych morskich bezkręgowców) nie tylko potrafią przeżyć cały cykl reprodukcyjny bez dostępu tlenu, ale też oddychają... siarkowodorem.

Do wesela się naprawi

Noga odrastająca po zażyciu pigułki to wciąż *science fiction*. Ale – w świetle nowych odkryć – coraz bardziej *science* niż *fiction*.

Hiszpański łącznik świńskiej grypy

Naukowcy z USA potwierdzili, że wirus A/H1N1 odpowiedzialny za pandemię grypy jest bardzo podobny do mikroba, który wywołał słynną hiszpankę w 1918 r. To zwiększa nadzieje na skuteczną szczepionkę przeciw kolejnej pandemii.

Orbitalny odkurzacz

Brytyjscy naukowcy skonstruowali urządzenie, które pomoże w sprzątaniu śmieci na orbicie okołoziemskiej.

Tłuste potrawy jak heroína

Wysokokaloryczne jedzenie naprawdę uzależnia. Aby zaspokoić głód przyjemności,jemy coraz więcej i więcej niezdrowej żywności – pisze „New Scientist”.

Papierosy sprzyjają rozwojowi stwardnienia rozsianego

Palenie papierosów może zwiększać ryzyko zachorowania na stwardnienie rozsiane – donosi magazyn „Neurology”.

Tajemnica czarnych skrzynek

Rejestratory rozmów i parametrów lotu, tzw. czarne skrzynki, montuje się zazwyczaj

w ogonie samolotu. Tam bowiem mają największą szansę na przetrwanie uderzenia.

117 pierwiastek istnieje. Stworzono 6 atomów ununseptium

Rosyjsko-amerykańskiej grupie naukowców po raz pierwszy udało się otrzymać w laboratorium syntetyczny superciężki pierwiastek chemiczny o liczbie atomowej 117. Zaliczono go do rodziny fluorowców i nazwano tymczasowo „jedno-jedno-siódemkowiec”.

Unikalne jelita Japończyków

Japończycy mają w swych jelitach specjalną bakterię, która pomaga im trawić glony – donosi najnowsze wydanie „Nature”.

(z serwisów naukowych zebr. kad)

Od października nowatorska interdyscyplinarna ścieżka studiów judaistycznych

Wrocławska judaistyka jest nowoczesną formą studiów, realizującą szeroko zakreślony program dydaktyczny poświęcony historii i kulturze żydowskiej, połączony z możliwością uzyskania dyplomu różnorodnych kierunków studiów humanistycznych, wśród których wyboru dokonuje sam student.

Judaistyka na UW r w ramach MISH

Studia judaistyczne są specjalizacją w ramach Międzywydziałowych Indywidualnych Studiów Humanistycznych (MISH). Wybierając je, studenci zobowiązani są do zrealizowania 630-godzinnego bloku zajęć o charakterze judaistycznym (w tym lektoratu języka hebrajskiego lub jidysz). Pozostałe zajęcia (minimum 1170 godzin i 126 punktów ECTS) studenci wybierają – zgodnie z ogólnymi zasadami MISH – z szerokiej oferty dydaktycznej proponowanej przez Uniwersytet Wrocławski na dowolnych kierunkach studiów. Absolwent uzyskuje tytuł licencjata wybranego kierunku studiów z adnotacją o zrealizowanej specjalizacji judaistycznej.

Cel

Realizacja ciężki judaistycznej pozwala na zdobycie usystematyzowanej wiedzy dotyczącej kultury, literatury, religii i historii żydowskiej ze szczególnym uwzględnieniem dziejów Żydów w Polsce i stosunków polsko-żydowskich. Taka specjalizacja podnosi kwalifikacje zawodowe, umożliwiając zdobycie atrakcyjnej pracy w instytucjach kulturalnych, edukacyjnych, organizacjach pozarządowych czy strukturach dyplomatycznych.

Program

Oferujemy zajęcia obejmujące wprowadzenie do judaizmu, literaturę i kulturę Żydów, historię Żydów od czasów antycznych do współczesnych (w tym historię Holocaustu i Izraela), stosunki polsko-żydowskie, wprowadzenie do studiów żydowskich. Prowadzone są także zajęcia praktyczne, w ramach których student poznaje podstawy obrzędowości żydowskiej i odwiedza miejsca, w których dziś toczy się życie żydowskie. Każdy student realizuje ponadto program nauki języka jidysz lub nowożytnego hebrajskiego (do wyboru) w formie konwersatorium. Zajęcia językowe odbywają się w małych grupach, a poza samym językiem wprowadzają bogate treści kultury tego języka.

Student może oczekiwać

- interdyscyplinarnego programu studiów, realizowanego za pomocą nowoczesnych metodologii
- okazji do pracy z wybitnymi specjalistami o szerokiej wiedzy merytorycznej i wysokich kwalifikacjach dydaktycznych
- zagranicznych wyjazdów stypendialnych, udziału w krajowych i międzynarodowych kursach, warsztatach i konferencjach
- żywej współpracy z ważnymi ośrodkami naukowymi i kulturalnymi w kraju i za granicą
- współudziału w projektach naukowych i w działalności koła studenckiego przy Zakładzie Studiów Żydowskich
- oryginalnych i niekonwencjonalnych zajęć poszerzających horyzonty intelektualne i stymulujących wszechstronny rozwój
- przyjaznej atmosfery, życzliwego kontaktu z prowadzącymi zajęcia i otwartości na studenta.

Od studenta oczekujemy

- dobrego opanowania programu szkoły średniej w zakresie przedmiotów humanistycznych
- umiejętności samodzielnego myślenia zarówno krytycznego, jak i twórczego oraz umiejętności formułowania swoich opinii i sądów
- chęci indywidualnego pogłębiania swoich zainteresowań i wytrwałości w ich realizacji
- intelektualnej ciekawości, otwartości i pasji
- preferowana jest także znajomość języka angielskiego i/ lub innego języka nowożytnego.

Jak zostać studentem judaistyki?

Chcesz studiować u nas? Wystarczy, że zdasz egzamin wstępny na Międzywydziałowe Indywidualne Studia Humanistyczne. Nie zapomnij zadeklarować wyboru specjalizacji judaistycznej! Czekamy właśnie na Ciebie!

Kolegium Międzywydziałowych Indywidualnych Studiów Humanistycznych

Sekretariat
ul. Biskupa Nankiera 15, pok. 1 C
50-140 Wrocław
tel. +48 71 375 20 63

Beata Rogowska

Uniwersytet
Wrocławski

Rektor
Uniwersytetu
Wrocławskiego
ogłasza KONKURS
dla pracowników
naukowych UW
NA KSIĄŻKĘ
NAUKOWĄ

Autor wyróżnionej pracy
otrzyma nagrodę JM Rektora
oraz przywilej druku
książki w Złotej Serii
Uniwersytetu Wrocławskiego.

Prace na konkurs należy zgłosić
w terminie do

15 czerwca 2010 r.

w Biurze Rektora.

Regulamin i szczegółowe
informacje o konkursie
dostępne są na stronie
internetowej.

WWW.ZLOTASERIA.UNI.WROC.PL

Powrót balustrad

Po kilku miesiącach prac renowacyjnych do klatki schodowej skrzydła północnego Leopoldyny powróciły trzy barokowe balustrady. Wstępne badania warstw malarskich przeprowadzone zostały przez konserwatorów-technologów Jakuba Kamykowskiego i Jacka Kobielę w roku 2004 – jak ten czas leci!

Rozpoznano wówczas pięć olejnych przemalowań leżących kolejno na dwu warstwach oryginalnych – kredowym gruncie i kremowo-białej warstwie finalnej. Obecne prace wykonała firma „ARTIS” prowadzona przez panią Monikę Winnicką-Kopaczyńską.

Podczas konserwacji okazało się, że balustrady zostały wykonane z drewna liściastego, klejonego z wielu elementów. Stosunkowo słabo zachowana, ale czytelna warstwa malarska prawdopodobnie miała imitować kość słoniową lub nawet porcelanę. Taką dekorację, modną w wieku XVIII, określa się jako „szypolen” (fr. *chipolin*, niem. *Chipolinalmaleri*, ang. *chipolin painting*). Nazwa pochodzi od włoskiego *cipolla* – cebula, choć naprawdę chodziło o czosnek używany do zabezpieczenia drewna przed szkodnikami. Na gesso – grunt kredowy nakładano kolejno bardzo cienkie warstwy, niekiedy nawet kilkanaście, składające się z twardego kleju uzyskiwanego ze skór zwierzęcych z kredą i dodatkiem bieli ołowiowej. Każda warstwa po wyschnięciu była polerowana. Końcowy efekt uzyskiwano nakładając werniks lub wosk. Biel taką określa się też mianem „królewskiej” (*blanc du Roi*) – od barwy sztandaru królów Francji. Istnieje też kolor określany jako „żółty cesarski”, „złota ochra” (niem. *Kaisergelb*). Nie występuje on w dekoracjach wrocławskiej Leopoldyny, ponieważ wprowadzony został dopiero przez Marię Teresę na elewacjach pałacu Schönbrunn (po 1740 r.). Mamy za to schody „cesarskie”, czyli podwójne, które po raz pierwszy pojawiły się w siedzibie hiszpańskich Habsburgów – pałacu Escorial (1563–1584). Wydaje się to ważną wskazówką – być może oprócz schodów „cesarskich” miały powstać też schody „królewskie”. Przecież Habsburgowie władali Śląskiem jako królowie Czech. Do realizacji tej koncepcji już nie doszło i jedynym elementem pozostały „królewskie” balustrady.

Dokładnej daty powstania schodów w skrzydle północnym obecnie nie znamy, można przypuszczać, że wykonano

fot. Łukasz Krzywka

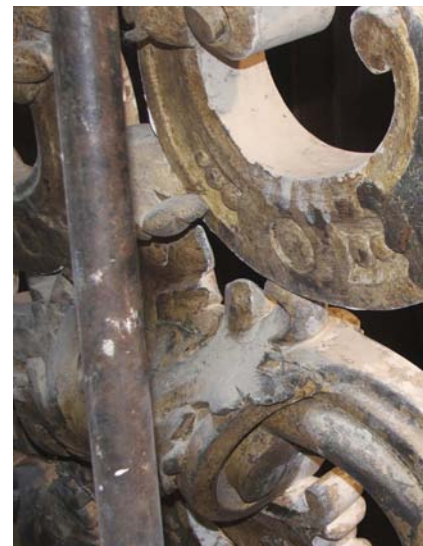
je pod koniec lat 30. XVIII wieku – malowidło na sklepieniu apteki wykonano w roku 1739, a prace przy budynku bramnym przerwano ostatecznie w roku 1741. W opublikowanym w tym samym roku opisie Uniwersytetu Johann Christian Kundmann nie wspomina ani o malowidle Schefflera, ani o schodach, nie pisze też nic o przeznaczeniu znajdujących się w skrzydle północnym pomieszczeń, choć opisuje szczegółowo dekorację elewacji (nawet te jej elementy, które nigdy nie doczekały się realizacji). Wydaje się, że doktor Kundmann swój opis tworzył kilka lat przed jego publikacją, prawdopodobnie w połowie lat 30. XVIII w., posługując się projektami tych części budowli, które jeszcze nie zostały zrealizowane.

Trzeba też zauważyć, że balustrady w skrzydle północnym są znacznie bogatsze niż balustrady schodów „cesarskich”, zrealizowane kilka lat wcześniej, bo przed rokiem 1735. Być może powstały w tym samym warsztacie, który wykonywał stolarkę Sali Teatralnej – *Auditorium Comicum*. Kundman napisał, że „z przodu po obu stronach znajdują się tu balkony ze schodami prowadzącymi do wnętrza teatru, z ażurowymi, wygiętymi balustradami”. Musiały być naprawdę niezwykle, skoro tylko one zwróciły uwagę autora opisu. Niestety uległy zniszczeniu wraz z całym wyposażeniem teatru.

Podczas prac konserwatorskich, po zdjęciu przemalowań, uzupełnieniu brakujących

ornamentów i założeniu gruntu kredowego odtworzono szypolen za pomocą farby akrylowej zmieszanej z talkiem, nakładanej pięciokrotnie i polerowanej, a następnie pokrytej dwoma warstwami wosku. Na drugiej, licząc od dołu, balustradzie pozostawiono „świadka” – liść akantu z zachowaną i zabezpieczoną warstwą oryginalną. Był to jeden z najlepiej zachowanych fragmentów. Mam nadzieję, że w najbliższym czasie uda się poddać renowacji pozostałe trzy balustrady.

dr Łukasz Krzywka
pełnomocnik rektora ds. zabytków

Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu (www.bu.uni.wroc.pl)

I. Informacje ogólne

Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu (BUWr) jest jednostką ogólnouczelnianą spełniającą zadania usługowe, dydaktyczne i naukowe. Ponadto jest ogólnodostępną biblioteką publiczną upowszechniającą naukę i kulturę w społeczeństwie. Mieści się w trzech budynkach. Zbiory ogólne i podstawowe agendy udostępniania są w budynku przy ul. K. Szajnochy 7/9, zbiory specjalne i ich czytelnie – w budynku przy ul. św. Jądwygi 3/4, oddziały opracowania zbiorów, sekcja komputerowa z serwerownią, dyrekcja i administracja oraz sale wystawowe – w budynku przy ul. K. Szajnochy 10. Budynki te są zabytkami architektury, w dwóch z nich były biblioteki także przed wojną. Nowy budynek biblioteki, wznoszony w rejonie ulic Kardynała Stefana Wyszyńskiego i Szczytnickiej, scali w jednym miejscu księgozbiór i zespoły funkcjonalne.

II. Historia

W pierwszych dniach maja 1945 r. tworzącą się od podstaw polska Biblioteka Uniwersytecka przejęła zbiory dawnej Biblioteki Miejskiej składającej się z trzech połączonych bibliotek wrocławskich istniejących przy kościołach św. Elżbiety, św. Marii Magdaleny i św. Bernardyna, zbiory dawnej Biblioteki Uniwersyteckiej, która w swej części historycznej jest spadkobierczynią wrocławskiej Leopoldyny, frankfurckiej Viadriny i sekularyzowanych klasztorów oraz uratowane po wojnie mniejsze kolekcje z terenu Dolnego Śląska i część kolekcji prywatnych ziemianstwa polskiego, m.in. zbiory Sanguszków z Gumnisk i Sławuty na Wołyniu. Nowo otwarta biblioteka od 1945 r. była wzbogaćana nabytkami, zwłaszcza wydawnictwami polskimi, zgodnie z ustalonym uniwersalnym profilem gromadzenia zbiorów, wynikającym z charakteru biblioteki uczelnianej oraz jej roli w regionie jako biblioteki specjalizującej się w piśmiennictwie dotyczącym przede wszystkim Śląska.

III. Misja i wizja rozwoju BUWr

♦ Misją Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu jest utrzymywanie najwyższego, profesjonalnego poziomu działalności, by aktywnie wspierać procesy naukowo-badawcze i edukacyjne na Uniwersytecie Wrocławskim zgodnie z oczekiwaniami i potrzebami kadry naukowej i studentów oraz zaspokajanie potrzeb biblioteczno-informacyjnych użytkowników zewnętrznych. Swoją misję biblioteka realizuje przez: organizowanie warsztatu naukowego i dydaktycznego w zakresie dyscyplin reprezentowanych na UWr,

zapewnianie dostępu do zbiorów własnych i globalnych zasobów informacyjnych, rozwijanie i unowocześnianie usług (zgodnie z potrzebami uczelni), efektywne zarządzanie zbiorami, ustawiczne podwyższanie kwalifikacji zawodowych pracowników, szkolenie użytkowników w zakresie wyszukiwania i wykorzystywania informacji, dbałość o kolekcje specjalne będące dziedzictwem kultury europejskiej i światowej przez ich konserwację i zabezpieczanie, nawiązywanie współpracy środowiskowej, ogólnokrajowej i międzynarodowej w celu powiększania bazy wiedzy dla użytkowników, promocję i popularyzowanie zbiorów, zasobów i usług biblioteki.

♦ Wizja rozwoju. Przyszłością BUWr jest rozwijanie się w formie biblioteki hybrydowej, która połączy w harmonijnie działającą instytucję elementy biblioteki tradycyjnej i elektronicznej. W nowej siedzibie Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu stanie się centrum edukacji, informacji i kultury,

w którym dbałość o dziedzictwo kultury europejskiej łączyć się będzie z wykorzystaniem najnowocześniejszych form realizacji przekazu wiedzy i informacji.

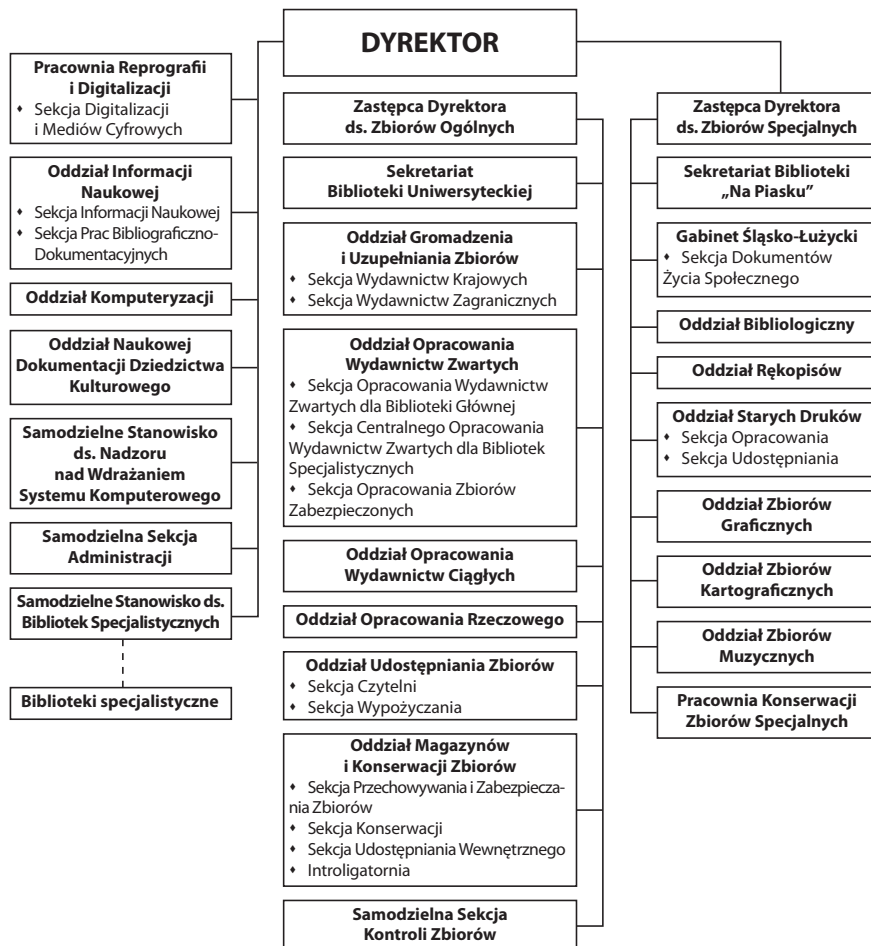
IV. Struktura organizacyjna, kadra, finanse

♦ Kadra

W Bibliotece Uniwersyteckiej na koniec 2009 r. zatrudnionych było 226 osób, w tym 3 na niepełnych etatach. Wśród zatrudnionych jest 158 kobiet (70 proc.) i 68 mężczyzn (30 proc.). Struktura wykształcenia kadry wykazuje, że 156 osób (70 proc.) ma ukończone studia wyższe, wśród nich 10 jest po studiach podyplomowych, a 10 ma stopień naukowy doktora; 59 osób (czyli 26,1 proc.) ma wykształcenie średnie – wśród nich 7 ukończyło bibliotekarskie studium pomaturalne, 6 osób (czyli 2,6 proc.) ma wykształcenie zawodowe i 3 (1,3 proc.) – podstawowe.

Wśród zatrudnionych, 190 osób to pracownicy służby bibliotecznej (wśród nich jest 10 bibliotekarzy dyplomowanych),

Schemat organizacyjny Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu

27 pracowników inżynieryjno-technicznych i 9 pracowników administracyjnych.

♦ **Finanse – budżet**

W 2009 r. bibliotece została przyznana dotacja MNiSW (wraz ze środkami na pokrycie deficytu) w wysokości 8 822 000 zł (w 2008 r. było 8 208 400 zł), w tym limit wynagrodzeń osobowych stanowił kwotę 6 602 200 zł (bez pochodnych). Był to pierwszy, od czterech lat, wzrost budżetu BUWr. Biblioteka Uniwersytecka pozyskiwała także środki we własnym zakresie ze źródeł pozabudżetowych, realizując kilka dużych projektów. Ponadto, wzorem lat ubiegłych, Biblioteka Uniwersytecka starała się wypracować dochody własne z działalności usługowej, wynajmu lokali oraz opracowywania kwerend napływających z kraju i z zagranicy. Wysokość dochodów wypracowanych w 2009 r. wyniosła 451 734 zł.

♦ **Finanse – płace**

Płace pracowników w roku 2009 uległy nieznacznej poprawie. Wpłynęła na to podwyżka pensji wszystkich pracowników biblioteki w wysokości 134 zł brutto oraz niewielkie podwyżki uznaniowe ze środków pozostających do dyspozycji dyrekcji po pracownikach odchodzących na emeryturę. Średnie płace wynosiły: w grupie bibliotekarzy dyplomowanych (starszy kustosz, kustosz, adiunkt) ok. 3020 zł, w pozostałych grupach bibliotekarzy (kustosz, starszy bibliotekarz, bibliotekarz, młodszy bibliotekarz) – 1642 zł, w grupie pracowników inżynieryjno-technicznych – 1655 zł, natomiast wśród pracowników administracyjnych – 1622 zł.

Ze względu na zaniżone płace przez cały rok kalendarzowy 2009 wszyscy pracownicy BUWr korzystali z aneksów w wysokości 100 zł/miesiąc, przyznanych przez JM Rektora z rezerwy rektorskiej.

V. Zbiory

Zbiory Biblioteki Uniwersyteckiej wraz z bibliotekami specjalistycznymi to 3 845 045 wol., z tego 2 237 914 wol. są zbiorami Biblioteki Uniwersyteckiej, a 1 607 131 wol. – bibliotek specjalistycznych. Wśród zbiorów BUWr na szczególną uwagę zasługuje ponad 500 000 jednostek zbiorów specjalnych. Biblioteka ma:

- ♦ największy w Polsce zbiór starych druków tłoczonych w latach 1456–1800, który liczy 310 000 jednostek (w tym 3200 inkunabułów oraz 2000 poloników z XVI w.) i zajmuje pod tym względem znaczące miejsce w Europie, po Florencji i Neapolu;
- ♦ drugi co do wielkości w Polsce zbiór rękopisów (ok. 13 000 jedn.), w tym największy w kraju (3000 jedn.) zbiór manuskryptów średniowiecznych, bogato iluminowanych;
- ♦ ciekawe muzykalia (ponad 46 tys. jedn.), w tym 4400 jedn./wol. starych druków i 2500 jednostek rękopisów;

- ♦ bogatą kolekcję zbiorów śląskich i łużyckich, w tym druki dotyczące miasta Wrocławia, tzw. Wratislaviana;

- ♦ cenne zbiory kartograficzne (ok. 16 tys. jedn.) oraz ikonograficzne (ponad 62 tys. jedn.).

VI. Współpraca

W celu zwiększenia efektywności usług informacyjno-bibliotecznych, ochrony i zachowania zbiorów, podwyższania kwalifikacji zawodowych pracowników oraz rozwijania prac naukowo-badawczych w dziedzinie bibliotekarstwa Biblioteka Uniwersytecka współpracuje z bibliotekami specjalistycznymi uczelnianego systemu bibliotecno-informacyjnego, bibliotekami lokalnymi, krajowymi i zagranicznymi oraz z ośrodkami kształcenia zawodowego bibliotekarzy, a także uczestniczy w pracach stowarzyszeń, konsorcjów (np. IFLA, CERL, RISM) i organizacji zawodowych.

W ostatnich latach wraz z rozwojem technologii teleinformatycznych BUWr przejawia największą aktywność w rozwijaniu usług informacyjno-bibliotecznych, zrzesza się w konsorcja i podejmuje współpracę (lokalną, krajową i międzynarodową) nad nowymi projektami związanymi z wykorzystaniem wspólnych baz i katalogów centralnych oraz wymianą danych.

VII. Projekty

BUWr od lat aktywnie uczestniczy w realizacji projektów krajowych i międzynarodowych, w tym unijnych. Obecnie realizuje następujące projekty badawczo-rozwojowe: Śląskie Archiwum Ikonograficzne, Interaktywna, Multimedialna Bibliografia Śląska. Cz. I. Stare druki i druki zwarte z XIX w. ze zbiorów Gabinetu Śląsko-Łużyckiego Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu, Ornamenta Poloniae Mediaevalia. Sztuka średniowieczna na ziemiach polskich: katalog form i detalu na tle europejskim.

W 2009 r. zakończono m.in. projekty: Rękopisy muzyczne ze zbiorów Uniwersytetu Wrocławskiego i Biblioteki Miejskiej we Wrocławiu (gromadzone do 1945 r.) – projekt scalenia informacji o rozproszonej kolekcji na poziomie katalogów RISM, Biblioteka byłego Uniwersytetu we Frankfurcie nad Odrą (1506–1811) – opracowanie i digitalizacja zbiorów zachowanych we Wrocławiu, Projekt ENRICH (w ramach programu eContentPlus).

Realizacja projektów od lat pozwala Bibliotece na zakup drogiego sprzętu komputerowego, m.in. serwera do systemu VIRTUA za 560 tys. zł, kilkanaście mniejszych serwerów, sprzętu sieciowego oraz wysokiej klasy specjalistycznego sprzętu optycznego, m.in. specjalistycznych skanerów do skanowania materiałów zabytkowych – Zuetschel OS 10000 (260 tys. zł), kart katalogowych czy digitalizacji mikrofilmów zwojowych

(Zuetschel OM 1600) wraz z oprogramowaniem (540 tys. zł).

Sprzęt ten umożliwia Bibliotece realizację własnych innowacyjnych przedsięwzięć.

VIII. Innowacyjne przedsięwzięcia biblioteki

- ♦ Zaprojektowanie i zbudowanie funkcjonalnej witryny internetowej BUWr, na której funkcjonuje serwis informacyjno-usługowy biblioteki. Została ona wyróżniona w 2004 r. pierwszą nagrodą w kraju wśród witryn bibliotek i instytutów naukowych. Witryna w nowej wersji, zgodnej z wymogami Systemu Identyfikacji Wizualnej UWr, prowadzona jest na bieżąco i utrzymywana w trzech wersjach językowych (polskiej, angielskiej, niemieckiej). Zawiera ona wiele wydzielonych modułów specjalistycznych (np. e-Źródła), narzędzi wspierających użytkownika (np. wyszukiwarki, adresy internetowe), serwisów informacyjno-usługowych przeznaczonych dla różnych grup użytkowników (np. Wirtualny przewodnik użytkownika, Środowiskowy informator akademicki, Serwis informacyjny dla bibliotekarzy) oraz zaopatrzona jest w system rekomendacji i personalizacji.

Witryna jest przykładem serwisu informacyjno-usługowego o ogromnej wartości dodanej, wniesionej przez personel biblioteki dla ułatwienia obsługi użytkowników.

- ♦ **Pakiet „Usługi online”** przygotowany z myślą o użytkownikach biblioteki, którzy coraz częściej korzystają z Internetu oraz nowych technologii teleinformatycznych i chcą być obsługiwani zdalnie. Są to usługi, na które można złożyć zamówienie przez specjalnie przygotowane do tego celu strony WWW. Niektóre z usług są również realizowane za pomocą Internetu. Pakiet ten obejmuje m.in. usługi związane z płatnościami, zapisami do BUWr, realizacją kwerend, wypożyczeniami międzybibliotecznymi, zamawianiem kopii materiałów bibliotecznych, digitalizacją na żądanie, dostępem spoza sieci UWr do licencjonowanych zasobów informacyjnych, możliwością składania dezyderatów.

Za wdrożenie pakietu usług online BUWr została wyróżniona w 2004 r. w raporcie rządowym eGovernment Polska i przedstawiana jest jako przykład wprowadzania najlepszych praktyk wśród wszystkich polskich bibliotek.

- ♦ Uruchomienie Elektronicznego Wydawnictwa Biblioteki (**e-Wydawnictwo BUWr**), w ramach którego w formie elektronicznej na dyskach optycznych typu CD-ROM ukazują się dwie serie wydawnicze BUWr: „e-Biblioteka Historyczna” i „e-Biblioteka Dydaktyczna”.

Seria „e-Biblioteka Historyczna” powstała w celu rozpowszechniania w naukowym opracowaniu oraz w najnowocześniejszej formie unikatowych zbiorów BUWr, natomiast „e-Biblioteka Dydaktyczna” obejmuje podręczniki, skrypty i inne wydawnictwa

zwarte przeznaczone dla studentów i wykorzystywane do wspierania procesów dydaktycznych na uczelni. Ponadto w ramach e-Wydawnictwa BUWr przewidziane jest wydawanie e-booków poza wymienionymi seriami.

- ♦ Uruchomienie w grudniu 2005 r. Biblioteki Cyfrowej UWr (BCUWr), która prezentuje obecnie ponad 25 tys. obiektów cyfrowych, a skorzystało z niej ponad 3,5 mln użytkowników (stan na 24 III 2010). BCUWr oparta jest na wykorzystaniu oprogramowania dLibra i wchodzi w skład Federacji Bibliotek Cyfrowych. Techniki wyszukiwania i wymiany metadanych, wykorzystywane w systemie informatycznym obsługującym BCUWr, umożliwiają szybki i wygodny dostęp do publikacji z dowolnego miejsca na świecie oraz zapewniają skuteczną promocję publikacji w zewnętrznych internetowych systemach wyszukiwawczych (np. Google). Publikacje prezentowane w BCUWr są widoczne m.in. w Europejskiej Bibliotece Cyfrowej – Europeanie i w wielu światowych serwisach specjalistycznych, np. w portalu DART-Europe, umożliwiającym dotarcie do elektronicznych wersji dyplomowych prac badawczych z 16 krajów europejskich, czy w Manuscriptorium – bibliotece cyfrowej prezentującej europejskie manuskrypty, stare druki, inkunabuły i inne materiały historyczne.
- ♦ Uruchomienie e-Czytelni w końcu grudnia 2009 r., na bazie oprogramowania dLibra i BCUWr. W ramach e-Czytelni prezentowane są najbardziej poczytne książki, podręczniki i skrypty, służące efektywnemu wspieraniu procesów edukacyjnych i naukowo-badawczych na uczelni. Publikacje dostępne są przez wybrane terminale znajdujące się w budynkach Biblioteki Uniwersyteckiej (ul. Szajnochy 7/9 oraz św. Jadwigi 3/4), na podstawie art. 28 p. 3 ustawy z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. 2006 nr 90 poz. 631). Liczba publikacji w kolekcji: 17 (stan na 24 III 2010).
- ♦ W okresie 2004/2005 opracowano projekt i wdrożono przez witrynę internetową BUWr wizualizację i obsługę zdigitalizowanych katalogów kartkowych biblioteki. Wyposażone są one w elektroniczne rewersy zamówieniowe, a niektóre także w usługę tzw. digitalizacji na żądanie. Przedsięwzięcie to stworzyło możliwości poszerzenia elektronicznej informacji o zbiorach bibliotecznych. Obecnie przez witrynę internetową BU dostępnych jest 15 zdigitalizowanych katalogów kartkowych, a następne (łącznie z wielkim, obejmującym ponad 2 mln kart, katalogiem alfabetycznym BU) są przygotowywane do prezentacji.
- ♦ Zaprojektowanie i wdrożenie do użytku (w grudniu 2007 r.) platformy e-learningu BUWr opartej na pakiecie oprogramowania Open Source – Moodle.

Obecnie w ramach platformy e-learningu oferuje się użytkownikom siedem specjalistycznych kursów szkoleniowych, w tym jeden uniwersalny w wersji anglojęzycznej, przygotowany z myślą o studentach zagranicznych studiujących na Uniwersytecie Wrocławskim.

Kursy te wraz z „Wirtualnym przewodnikiem użytkownika” (dostępnym przez witrynę internetową BUWr w trzech wersjach językowych) są istotnym wsparciem dla studentów w poznawaniu zasad i doskonaleniu umiejętności korzystania z biblioteki i jej zasobów.

- ♦ W 2003 r. rozpoczęto prace i utworzono Bazę publikacji pracowników Uniwersytetu Wrocławskiego. Ze względu na brak funduszy na zakup specjalistycznego oprogramowania oparto się na wykorzystaniu taniego i prostego oprogramowania MAK BN oraz na projekcie własnym struktury bazy. Baza powstawała od podstaw. Napelniana była na bieżąco i retrospektywnie, gdyż od 1992 r. na uczelni zaprzestano drukowania wykazów bibliografii prac pracowników i do 2002 r. powstała 10-letnia luka informacyjna. Rozwój i udoskonalanie bazy ciągle trwa i służy ona całej uczelni. Jednak ze względu na wielkość zasobów i oczekiwania użytkowników w najbliższym czasie trzeba będzie zakupić nowe oprogramowanie do jej obsługi, gdyż istniejący system nie może zapewnić jej sprawnego funkcjonowania.

W ciągu ostatnich 8 lat w BUWr powstało też wiele baz i usprawnień komputerowych ułatwiających pracę bibliotekarzy i optymalizujących procesy biblioteczne. Do najważniejszych można zaliczyć:

- ♦ stworzenie i wdrożenie inwentarzy komputerowych w Oddziałach: Opracowania Wydawnictw Ciągłych, Opracowania Druków Zwartych Nowych, Starych Druków oraz w Pracowni Reprograficznej
- ♦ wprowadzenie komputerowego skontrolum w Oddziale Starych Druków
- ♦ przygotowanie i wdrożenie bazy GRO-MADZENIE
- ♦ oraz wiele prac w Oddziale Udostępniania Zbiorów, takich jak m.in. uruchomienie modułu komputerowego generowania monitów za przetrzymane zbyt długo książki, uruchomienie dla Czytelni Głównej oprogramowania umożliwiającego pracownikom kontrolowanie materiałów na bieżąco wykorzystywanych przez poszczególnych użytkowników w trakcie pracy czytelni.

IX. Promocja i marketing

- ♦ Biblioteka Uniwersytecka przywiązując dużą wagę do działalności promocyjnej i marketingowej, od 8 lat informuje społeczność akademicką UWr na łamach Przeglądu Uniwersyteckiego oraz przez Newsletter o problematyce, inicjatywach i zbiorach bibliotecznych.

- ♦ Co roku wydawany jest też Kalendarz BUWr promujący zbiory biblioteki.

- ♦ Nadal bardzo istotną funkcję promocyjną i marketingową pełni strona domowa BUWr, na której funkcjonuje serwis informacyjno-usługowy biblioteki oraz baner „Dezyderaty online”, stwarzający użytkownikom możliwość aktywnego współdecydowania o kształcie kolekcji bibliotecznych (fizycznych i cyfrowych) oraz formie i zakresie usług świadczonych przez bibliotekę.

- ♦ Ważną rolę promocyjną (także w wymiarze globalnym) pełni Biblioteka Cyfrowa UWr.

- ♦ Co roku pracownicy BUWr aktywnie włączają się w realizację kolejnych edycji Dolnośląskiego Festiwalu Nauki, popularyzując zbiory i zasoby biblioteki przez organizowanie wystaw, wykładów, prelekcji i warsztatów.

X. Uwagi końcowe

Wszystkie przedsięwzięcia innowacyjne biblioteki (e-Wydawnictwo BUWr, Biblioteka Cyfrowa UWr, e-Czytelnia, e-Learning BUWr, zdigitalizowane katalogi kartkowe, Baza publikacji pracowników UWr), a także wiele innych rozwiązań, np. Wyszukiwarka czasopism elektronicznych, Baza czasopism bibliotek specjalistycznych, dostęp spoza sieci uczelnianej do zasobów licencjonowanych UWr przez serwer proxy, które zaowocowały podniesieniem standardu obsługi użytkowników w UWr – powstały z oddolnej inicjatywy biblioteki i zostały wdrożone bez jakichkolwiek obciążeń finansowych ze strony uczelni.

Biblioteka dążyła zawsze do wdrażania serwisów informacyjnych i ułatwień funkcjonalnych, poszukując rozwiązań bezkosztowych dla uczelni (open source, free software, własne projekty i ich realizacja itp.).

Wystarczy spojrzeć na inne biblioteki akademickie – w których porównywalny standard obsługi uzyskano przez zakup komercyjnego oprogramowania i coroczne opłaty kosztów jego utrzymania (np. komercyjne oprogramowanie Listy od A-Z, służące do przeszukiwania czasopism elektronicznych, oprogramowanie HAN lub OneLog, zapewniające dostęp spoza sieci uczelnianej do licencjonowanych zasobów informacyjnych), czy finansowe wsparcie dla rozbudowy bibliotek cyfrowych – by zrozumieć, że nasza uczelnia dysponuje zdalnym dostępem do obsługi biblioteczno-informacyjnej świadczonej i utrzymywanej przez BUWr na ogólnoeuropejskim, a nawet ogólnosiątkowym poziomie, bez wydatkowania jakichkolwiek specjalnych funduszy na ten cel. Osiągnięto to głównie dzięki zaangażowaniu, kreatywności i innowacyjności pracowników BUWr.

mgr inż. Grażyna Piotrowicz
dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej

Powrót balustrad

